

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินการวัด และประเมินผลตามสภาพจริง ของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยศึกษารายละเอียดตามลำดับดังนี้

1. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
 - 1.1 ความหมายของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
 - 1.2 ความสำคัญของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
 - 1.3 ลักษณะการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
 - 1.4 เครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
 - 1.5 ประโยชน์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
 - 1.6 การดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
2. การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 2.1 ข้อกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.2 หลักการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.3 แนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนในสถานศึกษา
 - 2.4 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

พระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2542 กล่าวว่า ให้สถานศึกษาจัดการ ประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม ของผู้เรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความ

เหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ไว้ดังนี้

การวัด ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงการวัด ดังนี้

กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2540 : 16) กล่าวถึง การวัด หมายถึง กระบวนการบอกปริมาณหรือคุณภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์ใด ๆ ที่ตกลงกันไว้แล้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของสิ่งที่จะวัดและวัตถุประสงค์ของการวัด

ส.วาสนา ประवालพฤษณ์ (2544 : 15) กล่าวถึง การวัด หมายถึง กระบวนการที่จะกำหนดปริมาณของสิ่งที่ต้องการวัดออกมาเป็นจำนวนหรือตัวเลข ซึ่งให้แทนคำอธิบายคุณลักษณะที่กำลังวัด โดยจะอธิบายลักษณะของบุคคลให้อยู่ในรูปของระดับของคุณลักษณะเป็นแบบต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การวัด หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาเป็นตัวเลขหรือปริมาณ แทนคุณภาพของสิ่งที่วัดโดยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง

การประเมินผล ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงการประเมินผล ดังนี้

อุทุมพร จารมาน (2540 : 5) กล่าวถึง การประเมินผล หมายถึง การตีค่าความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

ส.วาสนา ประवालพฤษณ์ (2544 : 100) กล่าวถึง การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ระบุไว้ในหลักสูตรและการสอนหรือไม่ จุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่สำคัญคือความต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไปในทางพึงปรารถนา ดังนั้นการประเมินจึงเป็นกระบวนการที่กำหนดว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด

สมชัย วงษ์นายะ (2545 : 4) กล่าวถึง การประเมินผล หมายถึง การตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การประเมินผล หมายถึง การนำเอาข้อมูลจากกระบวนการต่าง ๆ จากการสอนมาสังเคราะห์ พิจารณาตัดสิน ตีค่า คุณภาพ และคุณลักษณะมาเป็นมาตรฐานของการวัด การวัดและประเมินผล ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงการประเมินผล ดังนี้

กรอนลันด์ (Grolund 1971 : 6) กล่าวถึงการวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีระบบของผู้สอนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้และมีความหมายลึกซึ้งกว่าการวัดผล เพราะรวมถึงสิ่งที่วัดได้ไม่ได้

กู๊ด (Good 1973 : 220) กล่าวถึง การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการค้นหาหรือตัดสินคุณค่าหรือจำนวนของบางสิ่งบางอย่าง โดยใช้มาตรฐานของการประเมินตลอดจน

การตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์ภายในหรือเกณฑ์ภายนอก

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการพิจารณาและตัดสินต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดโดยอาศัยเกณฑ์ในการตัดสิน

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ (2539 : 50) กล่าวถึง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การประเมินผลจากสภาพจริงเป็นการวัดโดยเน้นผู้เรียนได้นำความรู้ แนวคิด ในวิชาต่าง ๆ ที่เรียนเพื่อนำมาแก้ปัญหาใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อน (Complex Thinking) มากกว่าที่จะถามความสามารถ ขั้นต้นหรือความสามารถย่อย ๆ เป็นการวัดผู้เรียน โดยรวมทั้งด้านความคิด เจตคติ และกระทำไปพร้อม ๆ กัน

กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2540 : 16) กล่าวถึง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การตัดสินหรือลงความเห็นใด ๆ จากผลของการวัดวิเคราะห์ผลที่วัดได้หรือหลักฐานอื่น ๆ ประกอบการลงความเห็น

ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ (2540 ข : 3) กล่าวถึง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การวัดและประเมินที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการเรียนการสอนที่แท้จริงโดย การปฏิบัติจริงในชีวิตจริงของนักเรียนให้มากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 4-5) กล่าวถึง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การวัดและประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียนที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์จริงในชีวิต โดยยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญ มีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนเน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นทั้งในและนอกห้องเรียน มีผู้เกี่ยวข้องในการประเมินหลายฝ่าย และเกิดขึ้นได้ในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้และการกระทำไปพร้อม ๆ กัน

เอกสารหน่วยศึกษานิเทศน์ 10 (2540 : 73) กล่าวถึง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นการประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการแสดงออกหลาย ๆ ด้าน เพื่อนำไปแก้ปัญหา โดยใช้ทักษะกระบวนการคิดที่สลับ ซับซ้อน ที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ที่เป็นจริงในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้

อุทุมพร จารมาน (2540 : 2-4) กล่าวถึง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การวัดและประเมินกระบวนการทำงานของสมองและจิตใจของผู้เรียนโดยตรงไปตรงมาตามสิ่งที่เขาได้ทำโดยพยายามตอบคำถามว่า เขาทำอย่างไรและทำไมจึงทำอย่างนั้น การได้ข้อมูลดังกล่าว จะช่วยให้ผู้สอนได้ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนการสอนที่มีความหมาย ทำให้ผู้เรียน

เกิดการอยากเรียนรู้ซึ่งเป็นการวัดและประเมินโดยการปฏิบัติจริงทำจริง ๆ ฝึกงานในโรงเรียนจริง ๆ ทำการทดลองจริงบริการชุมชนจริง เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีความหมายและเหมือนชีวิตจริง

กรมวิชาการ (2542 ก : คำนำ) กล่าวถึง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการสังเกต การบันทึกและรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่นักเรียนทำเพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบต่อเด็กจากการปฏิบัติในสภาพจริง

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคนอื่น ๆ (2543 : 10) กล่าวถึง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการสังเกต บันทึกหรือตรวจสอบ เอกสารเกี่ยวกับงานของนักเรียน ซึ่งนักเรียนได้กระทำและเอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการที่นักเรียนทำ การประเมินแบบนี้ช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีความต่อเนื่อง

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2543 : 208) กล่าวถึง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การวัดและการประเมินผลเป็นกระบวนการทำงาน ในด้านสมองหรือการคิด และตัดสินใจของผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมาสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ โดยพยายามตอบคำถามว่าผู้เรียนทำอย่างไรและทำไมจึงเป็นอย่างนั้น การได้ข้อมูล “เขาทำอย่างไร” และ “เขาทำทำไม” จะช่วยให้ผู้สอนได้ช่วยพัฒนาการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอน ทำให้การเรียนการสอนมีความหมายและทำให้เกิดความอยากในการเรียนรู้ต่อไป

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การวัดและประเมินคุณลักษณะ ความสามารถ หรือพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน และปฏิบัติจริงในทุกบริบทเพื่อให้ได้ข้อมูลในการวินิจฉัยตัดสินใจในการจัดการศึกษาหรือพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม เน้นการรวบรวมข้อมูลที่สะท้อนความรู้ความสามารถ ทักษะและความรู้สึกนึกคิดตามความสามารถที่แท้จริง

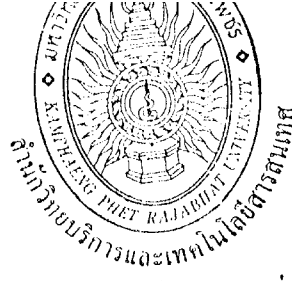
ความสำคัญของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

การประเมินผลตามสภาพจริงมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จึงต้องดำเนินการปฏิรูปการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง แสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถอย่างรอบด้านของผู้เรียนแต่ละคนได้ ได้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

กรมวิชาการ (2542 ข : 2-4) กล่าวถึง ความสำคัญของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่มีความหมาย

งานที่ปฏิบัติต้องเป็นงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริงในชีวิตประจำวันเป็นเหตุการณ์จริงมากกว่ากิจกรรมที่จำลองขึ้นเพื่อใช้ในการทดสอบ

๑
371.26
ภ 374ก
ณ. 4

13

2. เป็นการประเมินรอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย

เป็นการประเมินนักเรียนทุกด้าน ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะนิสัย โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับวิธีแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาการของนักเรียน เน้นให้นักเรียนตอบสนองด้วยการแสดง สร้างสรรค์ ผลิต หรือทำงาน ในการประเมินต้องประเมินหลาย ๆ ครั้งด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าการประเมินความรู้

3. ผลผลิตมีคุณภาพ

นักเรียนจะมีการประเมินตนเองตลอดเวลา และพยายามแก้ไขจุดด้อยของตนเองจนกระทั่งได้ผลงานที่ผลิตขึ้นอย่างมีคุณค่า นักเรียนเกิดความพึงพอใจในผลงานของตนเอง มีการแสดงผลงานของนักเรียนต่อสาธารณชน เพื่อเปิดโอกาสเลือกปฏิบัติงานได้ตามความพึงพอใจ

4. ใช้ความคิดระดับสูง

ต้องพยายามให้นักเรียนแสดงออก หรือผลิตผลงานขึ้นมา ซึ่งเป็นผลงานที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินทางเลือก ลงมือกระทำ ตลอดจนการใช้ทักษะการแก้ปัญหาเมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้น

5. มีปฏิสัมพันธ์ทางบวก

นักเรียนต้องไม่รู้สึกรีไครด หรือเบื่อหน่ายต่อการประเมิน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนต้องเกิดความร่วมมือที่ดีต่อกันในการประเมิน และการใช้ผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุงนักเรียน

6. งานและมาตรฐานต้องชัดเจน

งานและกิจกรรมที่จะให้นักเรียนปฏิบัติต้องมีขอบเขตที่ชัดเจน สอดคล้องกับจุดหมาย หรือสภาพที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว

7. มีการสะท้อนตนเอง

มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึกรู้สึกความคิดเห็น หรือเหตุการณ์แสดงออก การกระทำ หรือผลงานของตนเองว่า ทำไม่ถึงปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติ

8. มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง

ปัญหาที่เป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนได้ตอบสนองเป็นปัญหาที่สอดคล้องชีวิตประจำวัน พฤติกรรมที่ประเมินต้องเป็นพฤติกรรมที่แท้จริง ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โรงเรียน และที่บ้าน ดังนั้น ผู้ปกครองนักเรียนจึงนับว่าที่บทบาทเป็นอย่างยิ่งในการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

9. เป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง

ต้องประเมินนักเรียนตลอดเวลาและทุกสถานที่อย่างไม่เป็นทางการทำให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริง เห็นพัฒนาการ ค้นพบจุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียน

10. เป็นการบูรณาการความรู้

งานที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัตินั้น ควรเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ในสหสาขาวิชา ลักษณะสำคัญดังกล่าวจะช่วยแก้ไขจุดอ่อนของการวัดและประเมินผล แบบเดิมที่พยายามแยกย่อยจุดประสงค์ออกเป็นส่วน ๆ เรียนรู้ และประเมินเป็นเรื่อง ๆ ดังนั้น นักเรียนจึงขาดโอกาสที่จะบูรณาการความรู้และทักษะจากวิชาต่าง ๆ เพื่อในการปฏิบัติงาน หรือแก้ปัญหาที่พบ ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตประจำวันในแต่ละงาน หรือปัญหาแต่ละปัญหานั้นต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะจากหลาย ๆ วิชามาช่วยในการทำงานหรือแก้ปัญหา

สมนึก นนธิจันทร์ (2542 : 72) กล่าวถึง ความสำคัญของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. เป็นการประเมินผลจากสภาพจริง กระทำได้ตลอดเวลากับทุกสถานการณ์ ทั้งที่บ้าน โรงเรียนและชุมชน สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ โดยใช้การตัดสินใจของมนุษย์ในการให้คะแนน
2. กำหนดปัญหาหรืองานแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างคำตอบเอง (รูปแบบเก่าสุดผู้เรียนต้องเลือกคำตอบจากผู้เขียนข้อสอบกำหนดไว้) คือให้ผู้เรียนตอบด้วยการแสดงความคิดสร้างสรรค์ ผลิตหรือทำงาน
3. ไม่เน้นการประเมินผลเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่ให้ผู้เรียนผลิต สร้าง หรือทำบางสิ่งที่เป็นทักษะการคิดที่ซับซ้อน การพิจารณาไตร่ตรอง การทำงาน และการแก้ปัญหา นั่นคือเน้นการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา
4. เน้นสภาพปัญหาที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน (โลกแห่งความเป็นจริง) เน้นการแก้ปัญหาที่สะท้อนถึงชีวิตจริง
5. ใช้ข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อการประเมินนั่นคือความพยายามที่จะรู้จักผู้เรียนในทุกแง่มุมข้อมูลจึงต้องได้มาจากหลาย ๆ ทางซึ่งหมายถึงเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลต้องมีหลากหลายประการด้วย
6. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และผู้ปกครอง
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะประเมินเขาตรงไหน เรื่องอะไร การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลทำให้ผู้เรียน รู้จักวางแผนการเรียนรู้ตามความต้องการของ

ตนเองว่าอยากรู้หรืออยากทำอะไรบ้าง ซึ่งนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียน และวางแผนการประเมินผล อันเป็นการเรียนและการประเมินผลที่ใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

สรุป ความสำคัญของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ได้ว่า

เป็นการประเมินที่ทำไปพร้อม ๆ กับการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน ยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญ เพราะเป็นการปฏิบัติที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง ให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน และการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และผู้ปกครอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

ลักษณะของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยและองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้ได้ข้อสรุปและผลการประเมินตามสภาพที่แท้จริงมากที่สุด ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู สามารถนำผลจากการสังเกตและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้สอนจึงต้องเข้าใจลักษณะและวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ได้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงลักษณะของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

วิกกิน (Wiggins 1989) ได้จำแนกคุณลักษณะของวัดและการประเมินตามสภาพจริงออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การปฏิบัติในสภาพจริง (Performance in the Field) การประเมินตามสภาพจริงออกแบบขึ้นเพื่อประเมินการปฏิบัติในสภาพจริง เช่น นักเรียนเรียนการเขียนก็ต้องเขียนให้ผู้อ่านจริงเป็นผู้อ่านมิใช่เรียนการเขียนแล้ววัดผู้เรียนด้วยเพียงใช้แบบทดสอบวัดการสะกดคำหรือตอบคำถามเกี่ยวกับหลักการเขียน หรือถ้าให้นักเรียนเรียนวิทยาศาสตร์ก็ต้องให้นักเรียนทำการทดลองวิทยาศาสตร์ ทำงานค้นคว้าวิจัยหรือทำโครงการแทนการทดสอบเพียงความจำเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในเนื้อหาวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตามงานที่ให้นักเรียนทำต้องเป็นงานที่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นจริง ทำทายการใช้สติปัญญาที่ซับซ้อน หรือใช้ความรู้ที่อาศัยทักษะทางอภิปัญญา (Meta-Cognition Skills) และต้องคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน 1) แบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Styles) ความถนัด (Aptitudes) และความสนใจของผู้เรียนเพื่อใช้ในการพัฒนาความสามารถและค้นหาจุดเด่นของผู้เรียน

2. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน (Criteria) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินต้องเป็นเกณฑ์ประเมิน “แก่นแท้” (Essentials) ของการปฏิบัติมากกว่าเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่สร้างขึ้นจากผู้อื่นผู้ใดโดยเฉพาะ เกณฑ์ที่เป็นแก่นแท้เป็นเกณฑ์ที่เปิดเผยและรับรู้กันอยู่ในโลกของความ

เป็นจริงของทั้งตัวนักเรียนเองและผู้อื่น ไม่ใช่เกณฑ์ที่เป็นความลับปิดกั้นอย่างที่การประเมินแบบดั้งเดิมใช้อยู่ การให้นักเรียนรู้ว่าตนต้องทำภารกิจอะไรและมีเกณฑ์อย่างไร การเปิดเผยเกณฑ์การประเมินใช้เป็น “คคโคง” ถ้าภารกิจนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง แต่ถ้ากิจที่ให้ทำเป็นการหาคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว เช่น ข้อสอบแบบเลือกตอบ การเปิดเผยคำตอบก่อนย่อมไม่ควรทำ การประเมินในสภาพจริงที่มีการเปิดเผยเกณฑ์ไว้ก่อนนั้นถือว่าการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้เรียนจะส่งเสริมซึ่งกันและกัน เมื่อครูและนักเรียนต่างรู้ล่วงหน้าว่าการประเมินจะเน้นที่จุดใด ตัวอย่างเช่น รู้ว่าจะวัดจากความสามารถในการแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถใช้หลักฐานอ้างอิงในการเขียนเรียงความ เพื่อชักจูงใจให้ผู้เห็นความสำคัญในหัวข้อที่เขียนเรียงความ กรณีนี้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะรู้ได้ว่าจะส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างไร

ในแต่ละภารกิจจะมีเกณฑ์ซึ่งระบุถึงมาตรฐานของการปฏิบัติที่แจ่มชัดและโปร่งใสเกณฑ์จะสะท้อนมุมมองที่หลากหลายของภารกิจที่มีความซับซ้อนมากกว่าจะย่นย่อหรือสรุปออกมาให้เห็นได้เพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว เนื่องจากเกณฑ์เป็นเรื่องที่นำมาจากการปฏิบัติเกณฑ์จึงเป็นข้อชี้แนะสำหรับการสอนการเรียนและการประเมินที่สะท้อนให้เห็นเป้าหมายและกระบวนการศึกษาอย่างแจ่มชัด จึงทำให้ครูอยู่ในบทบาทของผู้ฝึก (Coach) และนักเรียนอยู่ในบทบาทของผู้ปฏิบัติ (Performers) พร้อมกับเป็นผู้ประเมินตนเอง (Self-Evaluators)

3. การประเมินตนเอง (Self-Evaluators) การประเมินตนเองมีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติภารกิจจริง (Authentic Task) โดยจุดประสงค์ของการประเมินตามสภาพจริงก็คือ 1) เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการประเมินงานของตน โดยเทียบวัดกับมาตรฐานทั่วไปของสาธารณชน (Public Standard) 2) เพื่อปรับปรุง ขยับขยาย และเปลี่ยนทิศทางการดำเนินงาน 3) เพื่อริเริ่มในการวัดความก้าวหน้าของตนในแบบต่าง ๆ หรือจุดต่าง ๆ อย่างที่ไม่มีการวัดเช่นนี้มาก่อน จะเห็นได้ว่าการประเมินตนเอง เป็นการทำงานที่ตนเป็นผู้ชี้แนะตนเองปรับปรุงจากแรงจูงใจของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อมนุษย์ในโลกของความเป็นจริง

เนื่องจากมาตรฐานการปฏิบัติยึดถือเรื่องของความก้าวหน้าเป็นสำคัญ ดังนั้นการทำให้กระบวนการปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ดียิ่งขึ้น ชัดเจนมากขึ้น เหมาะสมมากขึ้น จึงถือเป็นหัวใจของการประเมินผลตามสภาพจริง เปิดโอกาสให้นักเรียนซึ่งอยู่ในระดับขั้นต้นของการพัฒนาสมรรถภาพมีโอกาสเห็น รับรู้ และได้รับคำชมเชยในการพัฒนาตน

4. การนำเสนอผลงาน คุณลักษณะประการหนึ่งของการประเมินตามสภาพจริงนักเรียนมักได้รับการคาดหวังให้เสนอผลงานต่อสาธารณชน และเป็นการเสนอผลงานด้วยปากเปล่า (Oral Presentation) กิจกรรมการนำเสนอทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยังรากลึก เนื่องจากนักเรียนได้สะท้อนความรู้สึกของตนว่ารู้อะไร และนำเสนอเพื่อให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้

แน่ใจว่านักเรียนได้เรียนรู้ในหัวข้อนั้น ๆ อย่างแท้จริง นอกจากนี้คุณลักษณะของการประเมินผลตามสภาพจริงเช่นนี้มีประโยชน์ตอบสนองต่อเป้าประสงค์ที่สำคัญอีกหลายประการ คือ 1) เป็นสัญญาณบ่งบอก่างานของนักเรียนมีความสำคัญมากพอที่จะให้ผู้อื่นรับรู้และชื่นชมได้ 2) เปิดโอกาสให้ผู้อื่น เช่น ครู เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง ได้เรียนรู้ ตรวจสอบ ปรับปรุง และชื่นชมในความสำเร็จด้วยอย่างต่อเนื่อง และ 3) เป็นตัวแทนของการบรรลุถึงเป้าหมายในการวัดทางการศึกษาอย่างแท้จริงและมีชีวิตชีวา

จรัญ คำยัง (2537 : 6) กล่าวถึง ลักษณะการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงได้ดังนี้

1. กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนา
 2. เน้นการพัฒนาที่ปรากฏ
 3. เน้นความเก่งของผู้เรียน
 4. ให้การพัฒนาอย่างเพียงพอ
 5. อยู่บนพื้นฐานของชีวิตจริง
 6. เน้นการปฏิบัติ
 7. สัมพันธ์กับการเรียนการสอน
 8. การพัฒนามีความสมบูรณ์และแสดงความต่อเนื่องของการสอน
 9. เน้นการเรียนที่มีจุดมุ่งหมาย
 10. เกิดขึ้นในทุกบริบท
 11. ให้การเรียนรู้และความสามารถในลักษณะกว้างเกิดความร่วมมือของครู
- กรมวิชาการ (2539 : 14) กล่าวถึง ลักษณะการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ดังนี้

1. ต้องเสริมสร้างพัฒนาการและการเรียนรู้
2. เน้นให้เห็นพัฒนาการอย่างเด่นชัด
3. ให้ความสำคัญกับจุดเด่นของนักเรียน
4. จะต้องตอบสนองกับหลักสูตรที่เน้นสภาพชีวิตจริง
5. มีพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง
6. มีพื้นฐานบนการแสดงออกจริง
7. สอดคล้องกับการเรียนการสอน
8. การจัดการเรียนการสอนจะมีวิจัยและพัฒนาให้สอดคล้องกับพัฒนาการ

ของเด็ก

9. จะต้องเน้นการเรียนรู้อย่างมีจุดหมาย

10. ตอบสนองได้กับทุกบริบท เนื้อหาสาระและการบูรณาการวิชาต่าง ๆ

ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์ (2539 : 2-3) กล่าวถึง ลักษณะการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. การประเมินความสามารถที่แท้จริงในชั้นเรียน โดยใช้เพิ่มสะสมงานที่เน้นสภาพแวดล้อมของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เราเรียกว่า Ecological Assessment

2. ประเมินความสามารถโดยตรงจากหลักสูตร Direct Assessment

3. ประเมินปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสามารถต่าง ๆ จากหลักสูตร เรียกว่า Dynamic Assessment

4. ประเมินจากงานหรือโครงการ เพื่อประยุกต์วิธีและกระบวนการเรียนรู้โดยมีจุดเน้นที่กระบวนการทำงาน ผลงานและความพึงพอใจเรียกว่า Task หรือ Project Assessment

5. ประเมินความสามารถสุดท้ายเพื่อตรวจสอบเป้าหมายของการศึกษาและให้ประกาศนียบัตร เรียกว่า Outcome Based Assessment

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 8) กล่าวถึง ลักษณะการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. มีงานและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน

2. นักเรียนได้แสดงความรู้สึกรับรู้ของตนเองต่อผลงาน

3. นักเรียนสามารถถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่สภาพชีวิตจริง

4. เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

5. นักเรียนได้บูรณาการความรู้ที่มีอยู่ในการสร้างผลงานต่าง ๆ

6. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูมีลักษณะเชิงบวกไม่สร้างความขัดแย้งหรือการแข่งขัน

7. นักเรียนต้องใช้ความสามารถในการคิดระดับสูง เช่น การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ ข้อความรู้ต่าง ๆ เน้นผลงานที่นักเรียนสร้างขึ้น

8. ประเมินความสามารถหลาย ๆ ด้านของนักเรียน เช่น ด้านภาษา ด้านตัวเลข การใช้กล้ามเนื้อ การคิดอย่างมีเหตุผล

9. เป็นงานที่มีความหมายต่อนักเรียนที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียนมากที่สุด

10. เน้นการปฏิบัติ

เอกสารหน่วยศึกษานิเทศน์ 10 (2540 : 75) กล่าวถึง ลักษณะการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. เป็นการประเมินผลจากสภาพจริง กระทำได้ตลอดเวลากับทุกสถานการณ์ ทั้งที่บ้าน โรงเรียนชุมชน สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ โดยใช้การตัดสินใจของมนุษย์ในการให้คะแนน
 2. กำหนดปัญหาหรืองานแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างคำตอบเอง (รูปแบบเก่าสุดผู้เรียนต้องเลือกคำตอบจากผู้เขียนข้อสอบกำหนดไว้) กล่าวคือให้ผู้เรียนตอบด้วยการแสดงสร้างสรรค์ ผลิตหรือทำงาน
 3. ไม่เน้นการประเมินผลเฉพาะทักษะพื้นฐานแต่ให้ผู้เรียนผลิต สร้าง หรือทำบางสิ่งที่เน้นทักษะการคิดที่ซับซ้อน การพิจารณาไตร่ตรองการทำงานและแก้ปัญหา นั่นคือเน้นการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา
 4. เน้นสภาพปัญหาที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน (โลกแห่งความเป็นจริง) เน้นการแก้ปัญหาที่สะท้อนถึงชีวิตจริง
 5. ใช้ข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อการประเมิน นั่นคือความพยายามที่จะรู้จักผู้เรียนในทุกแง่มุม ข้อมูลจึงต้องได้มาจากหลาย ๆ ทางซึ่งหมายถึงเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลต้องมีหลากหลายประการด้วย
 6. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน – ผู้สอน - ผู้ปกครอง
 7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า จะประเมินตรงไหน เรื่องอะไร
- การให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทำให้ผู้เรียนรู้จักวางแผนการเรียนรู้ตามความต้องการของตนเองว่าอยากรู้อยากทำอะไรบ้าง ซึ่งนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนและวางแผนการประเมินผล อันเป็นการเรียนและการประเมินผลที่ใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าการวัดและประเมินผลตามแนวคิดนี้เป็นการวัดและประเมินผลจากสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนเพราะอยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง ยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญ และสัมพันธ์กับการเรียนการสอน เน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็น ผู้เกี่ยวข้องในการประเมินมีหลายฝ่ายและเกิดขึ้นในทุกบริบทเท่าที่เป็นไปได้ กิจกรรมหนึ่งที่เอื้อต่อการประเมินลักษณะนี้คือ การทำแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน

ไสว พักขาว (2542 : 168) กล่าวถึง ลักษณะการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. ต้องเสริมสร้างพัฒนาการและการเรียนรู้แก่นักเรียน
2. เน้นให้พัฒนาการอย่างชัดเจน
3. ให้ความสำคัญกับจุดเด่นของนักเรียน

4. ต้องตอบสนองกับหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ที่จริง
5. มีพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง
6. มีพื้นฐานบนการแสดงออกจริง
7. สอดคล้องกับการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่เป็นจริง
8. มีการจัดการเรียนการสอน โดยมีการวิจัยและพัฒนาที่สอดคล้องกับ

พัฒนาการเด็ก

9. ต้องเน้นการเรียนรู้ที่มีความหมาย
10. ตอบสนองได้กับทุกบริบท เนื้อหาสาระ
11. ตอบสนองการเรียนรู้และความสามารถของนักเรียนอย่างกว้างขวาง
12. เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครอง ครูและนักเรียน รวมทั้งบุคคลใน

วิชาชีพอื่น ๆ

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2543 : 21) กล่าวถึง ลักษณะการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสามารถกระทำได้ตลอด ทุกสถานการณ์ ทั้งที่โรงเรียน บ้านและชุมชน
2. เป็นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ
3. เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจนและให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นผู้เรียน
4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง การเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง
6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติในทุกด้าน ทั้งที่โรงเรียน บ้านและชุมชนอย่างต่อเนื่อง
7. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน
8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง (ทักษะการคิดที่ซับซ้อน) เช่น การวิเคราะห์ เป็นต้น

9. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู ผู้สอน

ส.ว.ส.น. ประมวลพถกษณ์ (2544 : 87) กล่าวถึง ลักษณะการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ประกอบด้วย 3 ลักษณะดังนี้

1. การประเมินโดยเน้นหลักสูตร (Embedded Assessment) คือ การประเมินสอดคล้องกับหลักสูตรอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อุปมาดั่งผืนผ้าของการศึกษาที่ประกอบด้วยเส้นยืน (การจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้) และเส้นนอน (การวัดและประเมิน)

2. การประเมินนำการสอน (Assessment Drives Instruction) ในกรณีที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอน จำเป็นจะต้องประเมินในสิ่งที่ควรประเมิน ที่มีได้เน้นในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ก้าวหน้าต่อไป

3. การประเมินในบริบท ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ (Contextual Quantitative and Qualitative) โดยเน้นพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งระดับความสามารถและคุณภาพในสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่

สำลี รักษุทธิ (2544 : 84) กล่าวถึง ลักษณะการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสามารถกระทำได้ตลอดเวลาทุกสถานการณ์ ทั้งที่โรงเรียน บ้านและชุมชน

2. เป็นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ

3. เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัดและให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน

4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน

5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริงรวมทั้งการการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง

6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติในทุกด้าน ทั้งที่โรงเรียนบ้านและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

7. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน

8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง (ทักษะการคิดที่ซับซ้อน)
เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ เป็นต้น

9. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และ ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข

10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง
หน่วยศึกษานิเทศก์ (2545 : 169) กล่าวถึง ลักษณะการวัดและประเมินผลตาม
สภาพจริง ดังนี้

1. มีงานและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมนั้น ๆ
2. งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่มีความหมายเป็นไปได้ในชีวิตจริงเป็นเหตุการณ์จริงมากกว่ากิจกรรมที่จำลองขึ้นเพื่อใช้ในการสอบ
3. มีการประเมินความสามารถของผู้เรียนหลายด้าน ทั้งความรู้ ทักษะ ลักษณะนิสัย พฤติกรรม ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม ประเมินหลาย ๆ ครั้ง ด้วยวิธีที่แตกต่างเน้นการ ลงมือปฏิบัติมากกว่าประเมินความรู้
4. ผู้เรียนต้องใช้ความคิดระดับสูง ได้คิดวิเคราะห์ประเมินทางเลือก ตลอดจนใช้ทักษะการแก้ปัญหา
5. ผู้เรียนได้บูรณาการความรู้ในการสร้างผลงาน ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ในสหสาขาวิชา
6. ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นต่อผลงานตนว่าทำไมจึงชอบ- ไม่ชอบ ทำไมปฏิบัติ - ไม่ปฏิบัติ เป็นต้น
7. มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง พฤติกรรมที่ประเมินต้องเป็นพฤติกรรมที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ทั้งที่บ้านและโรงเรียน ผู้ปกครองจึงมีบทบาทร่วมด้วย
8. ผลผลิตมีคุณภาพ ผู้เรียนมีการประเมินตนเองและแก้ไขตนเองจนได้ ผลงานที่มีคุณภาพจึงต้องมีเกณฑ์หรือมาตรฐานของงานที่กำหนดร่วมกันระหว่างครูผู้เรียน และอาจรวมผู้ปกครองด้วยเพื่อไว้ช่วยบอกว่างานของผู้เรียนอยู่ระดับใด
9. มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง ร่วมมือกัน ประเมินและใช้ผลการประเมินปรับปรุงผู้เรียนเป็นการประเมินอย่างต่อเนื่องและประเมินเพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

สรุป ลักษณะการวัดและประเมินผลที่มีสภาพจริง ได้ว่า

กระบวนการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัดและให้ความสำคัญกับจุดเด่นของนักเรียน เน้นการปฏิบัติจริง เสริมสร้างพัฒนาการเรียนรู้ นักเรียนได้แสดงความรู้สึกรับรู้ของตนเองต่อผลงาน เน้นการมีส่วนร่วมระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน งานที่ปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

เครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และการสร้างเครื่องมือที่ดีต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตร

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงเครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

เลwis (Lewis. 1973) กล่าวถึง เครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ดังนี้

1. การตรวจสอบรายการ (Checklists) ซึ่งผู้ประเมินผลจะเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลในลักษณะที่เป็นรูปธรรม ในรายการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู
2. แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) ซึ่งผู้ประเมินจะเป็นผู้กรอกข้อมูลในลักษณะเชิงบรรยายที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู
3. แบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scales) โดยผู้ประเมินเป็นผู้ให้น้ำหนักคะแนนตามมาตรวัดที่มีอยู่ซึ่งเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ
4. การสังเกต (observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ครูปฏิบัติไม่ว่าจะอยู่ในชั้นเรียนหรือภายนอกชั้นเรียน

ซีริต และ โพสต์เตอร์ (Cyrit and Poster. 1993) กล่าวถึง เครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. การสังเกตการณ์ในห้องเรียน (Classroom Observation) ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญมาก เพราะครูส่วนใหญ่ใช้เวลาในด้านการสอนในห้องเรียน
2. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในลักษณะต่าง ๆ ที่ถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ภารกิจต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งท่าที ทักษะคิดต่าง ๆ บุคลิกลักษณะ บอลลิ่งตัน และ คนอื่น ๆ (Bollington et al., 1993) กล่าวถึง เครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. แบบสอบถาม ซึ่งเป็นมาตรประมาณค่า (Ratings Scales) เพื่อสอบถาม

ถึงพฤติกรรมของครูที่แสดงออกในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2. การสังเกตการสอน (Observation) เป็นการสังเกตถึงพฤติกรรมในการสอนของครูในห้องเรียน

3. การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ผู้รับการประเมินผลในด้านภารกิจหน้าที่รวมทั้ง ทำที่ ทศนคตวิชาวชิพครู

4. การบันทึกภาพและเสียงจากวิดีโอ เพื่อทราบถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของครูในห้องเรียนว่าได้แสดงพฤติกรรมอะไรบ้างตลอดเวลาการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมง

กรมวิชาการ (2540 : 26-38) กล่าวถึง เครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยได้จำแนกตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกได้ดังนี้

1. การประเมินการแสดงผลและกระบวนการของนักเรียน (Performance and Process) มีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงดังนี้

1.1 การสังเกต คือการเฝ้าดูนักเรียนตลอดเวลา โดยทั่วไปครูยอมรับว่าการสังเกตนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในระหว่างการสอนของครูที่จะสามารถเห็นพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มที่จะสะท้อนความรู้ ความสามารถทักษะความรู้สึก หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งครูผู้สอนจะเข้าใจได้ดีเมื่อเริ่มต้นสังเกตโดยการสังเกตมี 2 วิธี คือ

1.1.1 การสังเกตอย่างไม่ตั้งใจ โดยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเมื่อครูอยู่ท่ามกลางกลุ่มนักเรียนที่กำลังทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ

1.1.2 การสังเกตแบบตั้งใจ โดยมีจุดเน้นที่จะสังเกต ซึ่งครูมีแบบฟอร์มที่ได้เตรียมการไว้แล้ว เช่น แบบสำรวจรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า การบันทึกพฤติกรรม หรือฟอร์มเครื่องมืออื่น ๆ สำหรับการบันทึกข้อมูลจากการสังเกตอย่างเป็นระบบ

1.2 การบันทึกพฤติกรรม (Anecdotal Records) เป็นข้อมูลสำคัญในเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในแต่ละวัน การบันทึกข้อมูลอาจจะทำอย่างละเอียดหรืออย่างย่อ ๆ ก็ได้ โดยปรกติจะเขียนหลังจาก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ยุติแล้ว จึงรายงานสิ่งที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงอย่างนั้น กะทัดรัด รวมทั้งสิ่งที่พูดหรือกระทำโดยสมาชิกในกลุ่ม การสังเกตอย่างชำนาญและการบันทึกอย่างเที่ยงตรง โดยจะต้องบันทึกเหตุการณ์ที่สำคัญและจำเป็นได้

1.3 แบบสำรวจรายการ (Checklist) เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้อย่างรวดเร็วกว่าการบันทึกพฤติกรรมที่มีองค์ประกอบที่สำคัญอันได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทักษะความสนใจ และพฤติกรรมที่มุ่งหวังตามมาตรฐานของหลักสูตรและผลการเรียนรู้ในแต่ละระดับหรือความคิด

รวบยอด แบบสำรวจรายการใช้ในการประเมินการแสดงออก กระบวนการและผลผลิตของนักเรียน

1.4 แบบสำรวจเหตุการณ์ (Inventory) มีลักษณะคล้ายกับแบบสำรวจรายการแต่จะมองภาพรวมมากกว่า โดยจะดูร่องรอยของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเรื่อง ๆ โดยดูพัฒนาการของนักเรียนจากการสังเกตสิ่งที่แสดงออกถึงพัฒนาการ ซึ่งแตกต่างจากแบบสำรวจรายการที่ไม่มีรายชื่อใดเพียงข้อเดียว ที่สามารถเป็นตัวแทนแสดงผลสัมฤทธิ์ได้

1.5 มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่ใช้ประกอบการสังเกต โดยต้องการให้ผู้ถูกสังเกตคิดค้นเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ความรู้สึกและคุณลักษณะที่ดีในขอบเขตที่จะสังเกตโดยกำหนดให้เป็นตัวเลขหรือบรรยายระดับคุณภาพ เพื่อให้ผู้สังเกตเกิดความเข้าใจ มิฉะนั้นจะเกิดความลำเอียง การที่มีช่วงแสดงถึงระดับคุณภาพ หรือความถี่ของการกระทำจะช่วยให้ครูสามารถบันทึกข้อมูลได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพแต่ต้องพยายามให้เกิดความยุติธรรมมากที่สุดเมื่อสังเกตพฤติกรรมที่เป็นตัวแทนเหล่านั้น

1.6 การสุ่มเวลา (Time Sampling) เป็นความพยายามของผู้สังเกตหรือครูที่จะบันทึกเหตุการณ์ที่ปรากฏหรือไม่ปรากฏในการเลือกพฤติกรรมในเวลาที่กำหนดไว้แน่นอน เช่น ครูต้องการสังเกตว่าผู้เรียนจะใช้เวลามากน้อยเพียงใดในการเปลี่ยนชั่วโมงเรียนในวิชาหนึ่งไปยังอีกวิชาหนึ่ง เมื่อนักเรียนได้รับการกระตุ้นให้เลือกกิจกรรมด้วยตนเอง

1.7 การสุ่มเหตุการณ์ (Event Sampling) เมื่อผู้สังเกตได้บันทึกเหตุการณ์หรือบางหัวข้อของเหตุการณ์ที่ปรากฏ เช่น ครูต้องการสังเกตความคิดสร้างสรรค์ในงานศิลปะ เขาจะเริ่มต้นจำแนกพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต แล้วบันทึกเหตุการณ์แต่ละอย่างเมื่อเริ่มต้นในการดำเนินการสังเกตโดยอาจจะทำการบันทึกอย่างย่อ ๆ เมื่อมีข้อมูลเพียงเล็กน้อย ซึ่งอาจจะให้วิธีสังเกตประกอบด้วย ก็จะเกิดประโยชน์อย่างมากในการนำไปตีความหมายและสรุปผลการเรียนรู้

1.8 การสัมภาษณ์ (Interview) ทำให้ได้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในตัวนักเรียนแต่ละคนอย่างลึกซึ้ง ในการสัมภาษณ์นักเรียนจะทำให้ได้ข้อมูล ความรู้ประสบการณ์ พื้นฐานความเข้าใจวิธีการเรียนรู้ ความเข้าใจ แรงจูงใจ และอื่น ๆ ครูจะสังเกตนักเรียนแสดงการโต้ตอบและคำสนทนาจะไม่มีคำว่า ถูก ตี หรือใช้ได้ เหมือนกับที่อยู่ในระหว่างการเรียนการสอน โดยจะเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อผลผลิต กระบวนการและการแสดงออกของเขา รวมทั้งการพัฒนาเพิ่มสะสมงาน การสัมภาษณ์จะช่วยให้ครูได้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจในการพัฒนาการของนักเรียน

2. การประเมินกระบวนการและผลผลิตของนักเรียน (Process and Product) ผลผลิตของนักเรียนมีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของนักเรียนและเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการวัด

และประเมินตามสภาพจริง รายการผลผลิตจะนำไปสู่การประเมินอย่างต่อเนื่องผลผลิตของนักเรียนจะเป็นสื่อให้ครูได้เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนข้อมูลที่สำคัญของนักเรียนจากการสำรวจ ค้นพบ หรือค้นคว้าในการทดลองการแก้ปัญหา สำหรับจุดเน้นในการวัดและประเมินตามสภาพที่แท้จริงจะไม่สิ้นสุดที่ผลผลิตเท่านั้นแต่จะเน้นที่กระบวนการผลิตต่อผลผลิตที่ได้ด้วยเราสามารถขยายการประเมินให้กว้างขวางและให้ครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ เป็นจำนวนมากก็จะทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น รวมทั้งเข้าใจถึงการแสดงออกของผลผลิตทางสติปัญญาที่หลากหลาย ความแตกต่างของบุคคลในด้านวิธีการเรียนรู้ วัฒนธรรมและภาษาได้กลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าได้รับการยอมรับและชื่นชม การมองดูผลผลิตของนักเรียน จะช่วยในการพัฒนาความเข้าใจ รวมทั้งเพิ่มพูนประสบการณ์ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 185-190) กล่าวถึงเครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. การสังเกต เป็นการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ความคิด การปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านอารมณ์ ความรู้สึก และลักษณะนิสัย สามารถทำการสังเกตได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนหรือในสถานการณ์และสถานที่อื่น ๆ นอกโรงเรียน โดยมีหลักการสังเกตดังนี้

1.1 วิธีการสังเกตได้ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ การสังเกตแบบตั้งใจหรือแบบมีโครงสร้าง หมายถึง ครูได้กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตและวิธีการสังเกตไว้ล่วงหน้าทำการสังเกต อีกวิธีหนึ่งคือ การสังเกตแบบไม่ตั้งใจหรือการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้างซึ่งหมายถึงการสังเกตที่ไม่ได้กำหนดรายการที่ทำการสังเกตไว้ล่วงหน้า ครูผู้สอนอาจมีกระดาษแผ่นเล็ก ๆ ติดตัวไว้ตลอดเวลาเพื่อบันทึกเมื่อมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีความหมาย หรือสะกดความสนใจของครูผู้ทำการสังเกต โดยการบันทึกแบบย่อก่อนแล้วจึงมาทำการขยายให้มีความสมบูรณ์ภายหลัง

1.2 วิธีการสังเกตที่ดีควรใช้ทั้งสองวิธี เพราะวิธีการสังเกตแบบตั้งใจอาจทำให้ละเลยพฤติกรรมที่น่าสนใจแต่ไม่มีในรายการที่กำหนดไว้ ส่วนการสังเกตแบบไม่ตั้งใจอาจทำให้ครูขาดความชัดเจนว่าพฤติกรรมใด การแสดงออกใด ที่ควรแก่การสนใจและทำการบันทึกไว้โดยมีข้อเตือนใจในการสังเกต คือ ต้องสังเกตให้หลาย ๆ ครั้ง ในหลาย ๆ สถานการณ์เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งจึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาเพื่อทำการสรุป

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกการสังเกต ได้แก่ แบบตรวจสอบ รายการแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบบันทึกในระเบียบสะสม เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ดี เช่น ความคิด ความรู้สึก กระบวนการและขั้นตอนในการทำงาน วิธีการแก้ปัญหา เป็นต้น

อาจใช้ประกอบการสังเกตเพื่อให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเชื่อมั่นได้ยิ่งขึ้น เพื่อให้การสัมภาษณ์มีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงมีข้อแนะนำในการสังเกตดังนี้

2.1 ก่อนการสัมภาษณ์ควรรหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของนักเรียนก่อนเพื่อให้การสัมภาษณ์เจาะได้ตรงประเด็นและได้ข้อมูลลึกยิ่งขึ้น

2.2 เตรียมชุดคำถามไว้ล่วงหน้าและจัดลำดับคำถามช่วยให้การตอบไม่วกวน

2.3 ขณะที่ทำการสัมภาษณ์ครูควรใช้วาจา ท่าทาง น้ำเสียงที่อบอุ่นเป็นกันเองทำให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยและโน้มน้าวให้นักเรียนอยากพูดอยากเล่า

2.4 ใช้คำถามที่นักเรียนเข้าใจง่าย

2.5 อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางอ้อมคือสัมภาษณ์บุคคลใกล้เคียง เช่น เพื่อนนักเรียน

3. การตรวจผลงาน เป็นการวัดและประเมินผลในการนำเสนอผลการประเมินไปใช้ได้โดยทันทีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เพื่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อปรับปรุงการสอนของครู ซึ่งเป็นการวัดและประเมินที่ควรดำเนินการได้ตลอดเวลาเช่นการตรวจแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติโครงการหรือโครงการต่าง ๆ ซึ่งงานเหล่านี้มีลักษณะที่ครูสามารถประเมินพฤติกรรมระดับสูงของนักเรียนได้ เช่น แบบฝึกหัดที่เน้นการเขียนตอบ เรียบเรียง สร้างสรรค์ ผลงานโครงการ โครงการที่เน้นกระบวนการใช้ความคิดระดับสูงในการวางแผนจัดการดำเนินและแก้ปัญหา สิ่งที่ควรประเมินควบคู่กันไปด้วยเสมอ คือ ลักษณะนิสัยและคุณลักษณะที่ดีในการทำงานซึ่งมีข้อเสนอแนะในการตรวจผลงาน ดังนี้

3.1 ไม่จำเป็นต้องนำผลงานทุกชิ้นมาทำการประเมิน อาจเลือกเฉพาะชิ้นงานที่นักเรียนทำได้ดี และบอกความหมาย หรือความสามารถของนักเรียนตามลักษณะที่ครูต้องการประเมินได้ วิธีการนี้เป็นการเน้นจุดแข็งของนักเรียน นับเป็นการเสริมแรง สร้างแรงกระตุ้นให้นักเรียนพยายามผลิตงานดี ๆ ออกมาให้มาก

3.2 ชิ้นงานที่คัดเลือกเพื่อนำมาประเมินของแต่ละบุคคลจึงไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเดียวกัน เช่น นักเรียนคนหนึ่ง งานที่ทำได้มีความหมายที่ควรนำมาประเมินอาจเป็นชิ้นงานชิ้นที่ 2,3,5 ส่วนนักเรียนคนที่สองงานที่ทำได้มีความหมายควรนำมาประเมินอาจเป็นชิ้นงานชิ้นที่ 1,2,4 เป็นต้น

3.3 อาจประเมินชิ้นงานนักเรียนที่ทำนอกเหนือจากที่ครูกำหนดให้ก็ได้ แต่ต้องมั่นใจว่าเป็นสิ่งที่นักเรียนทำได้เองจริง ๆ เช่น สิ่งประดิษฐ์ที่นักเรียนนำไปทำที่บ้าน เป็นต้น

การใช้ข้อมูลหลักฐานหรือผลงานอย่างกว้างขวางจะทำให้ครูรู้จักนักเรียนมากขึ้นและสามารถทำการวัดและประเมินผลนักเรียนได้ตามสภาพที่แท้จริงสอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียนได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น

3.4 ผลการประเมินไม่ควรบอกเป็นคะแนนหรือระดับคุณภาพที่เป็นเฉพาะตัวเลขอย่างเดียว แต่ควรบอกความหมายผลของคะแนนนั้นด้วย

4. การรายงานตนเองของนักเรียน เป็นการให้นักเรียนเขียนบรรยายหรือตอบคำถามสั้น ๆ หรือตอบแบบสอบถามที่ครูสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนถึงการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ความเข้าใจวิธีการคิดวิธีการทำงานความพอใจในผลงานความต้องการในการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

5. การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนผลงานของนักเรียน โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น

5.1 จากเพื่อนครู โดยประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน การเรียนและการปฏิบัติตัวของนักเรียนในด้านต่าง ๆ

5.2 จากเพื่อนนักเรียน โดยจัดชั่วโมงสนทนา วิชาทฤษฎีวิจารณ์ ผลงานโดยนักเรียนต้องได้รับคำแนะนำมาก่อนเกี่ยวกับหลักการวิจารณ์ เพื่อการสร้างสรรค์

5.3 จากผู้ปกครอง โดยใช้จดหมายหรือสารสัมพันธ์ที่ครูหรือโรงเรียนกับผู้ปกครองมีถึงกันตลอดเวลา โดยการประชุมผู้ปกครองที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้นหรือโดยการตอบแบบสอบถามสั้น ๆ

6. การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง ในกรณีที่ครูต้องการใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

6.1 เป็นปัญหาที่มีความหมายต่อผู้เรียนและมีความสำคัญเพียงพอที่จะแสดงภูมิรู้ของนักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ

6.2 เป็นปัญหาที่เลียนแบบชีวิตจริงของนักเรียน

6.3 แบบทดสอบต้องครอบคลุมทั้งความสามารถและเนื้อหาตามหลักสูตร

6.4 นักเรียนต้องใช้ความรู้ความสามารถ ความคิดหลาย ๆ ด้านมาผสมผสานและแสดงวิธีคิดได้อย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน

6.5 ควรมีคำตอบถูกต้องได้หลายคำตอบและมีวิธีการหาคำตอบได้หลายวิธี

6.6 มีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสมบูรณ์ของคำตอบได้อย่างชัดเจน

เพลินพิศ ธรรมรัตน์ (2542 : 39) กล่าวถึง เครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

การวัดพฤติกรรมทางการศึกษา ทั้งด้านพุทธรพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย มีเครื่องมือและวิธีการวัดผลหลายประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะและโอกาสการใช้แตกต่างกัน ก่อนที่จะเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลแบบใด ผู้ใช้ต้องศึกษาลักษณะทั่วไป วิธีการสร้าง ตลอดจนข้อดีและข้อจำกัด ของเครื่องมือและวิธีการแต่ละประเภท เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกใช้ หรือการสร้างได้ถูกต้องและเหมาะสม ในที่นี้จะกล่าวถึงเครื่องมือและวิธีการวัดผลบางประเภทที่น่าสนใจ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การจัดอันดับคุณภาพ และแบบทดสอบ ตลอดจนลักษณะของเครื่องมือวัดผลที่ดี

วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2542 : 29) กล่าวถึง เครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. การสังเกต (Observation)
2. การสัมภาษณ์ (Interview)
3. แบบสอบถาม (Questionnaire)
4. แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
5. แบบทดสอบ (Test)

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2543 : 214-215) กล่าวถึง เครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การตรวจงาน
4. การตรวจสอบ
5. บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
6. การรายงานตนเองของผู้เรียน
7. แฟ้มสะสมงาน

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2545 : 170) กล่าวถึง เครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. การสังเกต

ข้อมูลส่วนใหญ่ที่ครูรวบรวมได้มักจะมาจากการสังเกต โดยเฉพาะกับ เด็กเล็กระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา การสังเกตของครูจะช่วยให้สามารถ

วินิจฉัยผู้เรียนและแก้ไขปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ทั่วทั้งที่ การสังเกตทำได้หลายรูปแบบตั้งแต่ไม่มีแบบกำหนดแน่นอนจนบันทึกตามความสนใจ ไปจนถึงทำเป็นระบบมีเครื่องมือช่วยในการบันทึก มีวิธีการที่ชัดเจนกำหนดไว้ เครื่องมือที่สามารถใช้ร่วมกับการสังเกตมีหลายชนิด เช่น

แบบบันทึกพฤติกรรม (Anecdotal Records) เป็นการบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนที่สังเกตได้ เป็นต้นว่าเขาทำอะไรได้บ้าง อ่าน เขียนได้แค่ไหน มีพฤติกรรมต่อเนื่องอย่างไร เพื่อแสดงต่อเขาอย่างไร รู้สึกอย่างไรต่องานของตนเอง เป็นการบันทึกข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละวันอย่างสั้น ๆ อาจบันทึกเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ครูหรือผู้ประเมินสามารถเพิ่มเติมความคิดเห็นหรือคำถามที่อาจเป็นประโยชน์ต่อไปได้

แบบสำรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วยรายการที่ต้องการประเมิน อาจเป็นพัฒนาการ คุณลักษณะ ทักษะ ความสนใจหรือพฤติกรรม ใช้ได้รวดเร็วจากการสังเกตว่ามี - ไม่มี เกิด - ไม่เกิด แต่การบันทึกข้อมูลที่ได้จำกัดเฉพาะสิ่งที่มีอยู่ในรายการเท่านั้น

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ใช้ในการวัดด้านทักษะอารมณ์ความรู้สึก และคุณลักษณะ ประกอบด้วยรายการที่ต้องให้สังเกต และระดับคุณภาพซึ่งผู้สังเกตต้องสังเกตพฤติกรรมตามรายการที่กำหนดและประเมินระดับคุณภาพซึ่งเป็นตัวเลขหรือข้อความที่ให้ไว้

2. การสัมภาษณ์

เป็นวิธีการที่สามารถใช้ได้บ่อย สามารถทำได้ทั้งที่มีรูปแบบคำถามตายตัวชัดเจน หรือมีเฉพาะคำถามหลัก ๆ ให้เป็นตัวอย่างเท่านั้นก็ได้ การพูดคุยจะช่วยให้ครูได้ใกล้ชิด รู้จักเข้าใจ ความสนใจ และได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

3. เพิ่มสะสมผลงาน

เพิ่มสะสมผลงานที่หลายแบบขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการจัดทำ เพิ่มสะสมงานเป็นการรวบรวมผลงานของผู้เรียนอย่างมีจุดมุ่งหมาย ผลงานเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความพยายามความก้าวหน้าและความสำเร็จของผู้เรียน ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการเลือกเรื่องหรือเนื้อหา กำหนดแนวทางการคัดเลือกและตัดสินผลงาน ตลอดจนมีหลักฐานที่แสดงถึงการสะท้อนตนเองของผู้เรียนเพิ่มสะสมงานควรรวบรวมทั้งกระบวนการทำงานและผลผลิต ผู้เรียนต้องสื่อสารออกมาให้เห็นร่องรอยความสามารถของตนเอง ตัวเพิ่มสะสมงานไม่ใช่เป้าหมายปลายทางสำคัญ ความสามารถของผู้เรียนในการสร้าง คัดเลือกผลงาน ประเมินตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเป็นสิ่งสำคัญกว่า ครูไม่ควรสนใจแค่ให้มีผลงานของผู้เรียนไว้แสดง แต่ควรมุ่งใช้กระบวนการในการทำเพิ่มสะสมงานเพื่อการพัฒนาผู้เรียน เช่น ให้ผู้เรียนช่วยกันกำหนดลักษณะของงานเขียนที่ดี และช่วยกันประเมินตนเอง และพยายามปรับปรุงแก้ไขงานเขียนของตนเองให้ดีขึ้น

สรุป เครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีวิธีการดังนี้คือ
 การสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินตนเองของนักเรียน การตรวจผลงาน การตรวจสอบ
 การทดสอบ การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง และการประเมินเพิ่มสะสมงาน

ประโยชน์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

เนื่องจากการประเมินผลตามสภาพจริงแสดงให้เห็นถึงความสามารถ กระบวนการ
 สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ซึ่งเป็นการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน ผู้สอน และต่อการบริหาร
 จัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวัดและ
 ประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

เอกรินทร์ สีมหาศาล และ สุปรารธนา ยุคตะนันท์ (2546 : 30-31) กล่าวถึง
 ประโยชน์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้วิธีการประเมินคุณค่าผลงานของ
 ตนเอง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและรู้จักตนเองมากขึ้นตามหลักการประเมินตนเอง (Self Evaluation)
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ทักษะวิชาการ
 ทักษะทางสังคม การฝึกฝนและบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และการปฏิบัติงานอย่างที่มี
 ความหมายต่อการเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงาน
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้และพัฒนาการเรียน
 การสอนร่วมกับผู้สอน และมีโอกาสซ่อมเสริมปรับปรุงผลการเรียนรู้ของตนเองตลอดเวลา
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานที่ดีของคนในบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด
 สามารถเพิ่มแรงจูงใจทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น เพราะได้รับทราบผลย้อนกลับคำแนะนำ
 หรือคำชมเชยจากผู้สอนและเพื่อน ๆ
5. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่าง
 แท้จริง ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นแนวทางการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนที่ตนถนัด
6. ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของ
 สถานศึกษา เช่น ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีอุปการะคุณต่อโรงเรียน
7. เป็นวิธีการวัดโดยสังเกตจากหลักฐานที่แสดงความพยายามของผู้เรียนอย่าง
 ต่อเนื่อง จนเกิดพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จของผู้เรียนแต่ละคนในแต่ละช่วงชั้น
 ของหลักสูตร
8. เป็นวิธีการวัดที่มีความเที่ยงตรง (Validity) สูง เพราะสามารถประเมินความ
 สามารถด้านต่าง ๆ และคุณลักษณะของผู้เรียนแต่ละคนได้ตรงตามสภาพที่แท้จริง

9. ข้อมูลจากการวัดทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน ช่วยส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการสอนของผู้สอนตามเกณฑ์วิชาชีพ และเป็นฐานข้อมูลสำหรับใช้ประกอบการประมุขนิเทศภายในหมวด ฝ่าย กิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2545 : 172) กล่าวถึง ประโยชน์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

1. เน้นการปฏิบัติจริง
2. มีพื้นฐานบนชีวิตจริง
3. ใช้ความคิดระดับสูง หรือ ความคิดซับซ้อน
4. มีวิธีการคิด การปฏิบัติที่เป็นแนวทางของตนเอง
5. การสอน การเรียนรู้ และการประเมินเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน
6. ใช้ข้อมูลจากหลายบริบทและหลายวิธีการ

สรุป การวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง มีประโยชน์คือ ให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของนักเรียน เน้นการปฏิบัติจริงตลอดจนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขและมีการวัดและประเมินผลเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันกับการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันกับผู้สอน

การดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

เนื่องจากการดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สัมพันธ์มาจากแนวคิด ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแนวคิดวิธีการประเมินเชิงธรรมชาติและการมีส่วนร่วม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวครอบคลุมการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เน้นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับโลกของความเป็นจริง เน้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนปฏิบัติตามความสนใจ และเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีการดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

ทองศรี ตุ่นทอง (2546 : 123-130) กล่าวถึง การดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ได้แก่

1. การกำหนดเป้าหมายหรือผลที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียน เป็นการกำหนดเป้าหมายซึ่งเป็นขอบเขตขั้นต่ำ วิเคราะห์มาจากหลักสูตรเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือผลที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียน เป็นสิ่งที่นักเรียนควรรู้และสามารถปฏิบัติได้ ตามความสนใจของนักเรียนความต้องการของผู้ปกครองหรือตัวแทนชุมชน

2. การกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้เพื่อกำหนดภาระงาน โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เดิมของนักเรียน สำรวจปัญหาที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน ปัญหาในชีวิตประจำวันหรือปัญหาของชุมชน และสำรวจภาระงานที่มีสถานการณ์คล้ายกับที่นักเรียนเผชิญในชีวิตจริงนอกห้องเรียนหรือในโรงเรียน และสำรวจบุคคลที่นักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติภาระงานของนักเรียน เพื่อกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติหรือเรียนรู้ ภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีลักษณะดังนี้

2.1 ความสอดคล้องระหว่างภาระงานการเรียนรู้ กับผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียน โดยพิจารณาดังต่อไปนี้

2.1.1 ความสอดคล้องระหว่างภาระงานการเรียนรู้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1.2 การปฏิบัติภาระงานการเรียนรู้สามารถทำให้บรรลุเนื้อหา และทักษะที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียนได้

2.1.3 ต้องใช้การบูรณาการวิทยาการด้านต่าง ๆ ในการปฏิบัติภาระงานการเรียนรู้

2.1.4 ทักษะ หรือความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียน สัมพันธ์กับความคิดที่ซับซ้อน และลักษณะนิสัยที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียนตามสาขาวิชา

2.2 สถานการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2.2.1 เป็นสถานการณ์ที่มีความหมาย หรือมีประโยชน์

2.2.2 เป็นสถานการณ์ที่ใช้การผสมผสานระหว่างงานที่คุ้นเคยกับงานที่แปลกใหม่เพื่อให้เกิดความท้าทายในการปฏิบัติ

2.2.3 เป็นสถานการณ์ที่ใช้เป็นพื้นฐานประสบการณ์ของนักเรียนในโลกของความเป็นจริง

2.2.4 เป็นสถานการณ์ที่ให้นักเรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนไปใช้ในสถานการณ์นอกห้องเรียน หรือในโลกของความเป็นจริงได้

2.2.5 เป็นสถานการณ์ที่นักเรียนต้องใช้การคิดวิจารณ์ญาณในการปฏิบัติงาน

2.2.6 เป็นสถานการณ์ที่นักเรียนมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการปฏิบัติงาน

2.2.7 เป็นสถานการณ์ที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างงานที่คุ้นเคยกับงานที่แปลกใหม่ เพื่อให้เกิดความท้าทายต่อนักเรียนไม่ควรเลือกเฉพาะงานที่มีความแปลกใหม่เท่านั้นเพราะจะทำให้นักเรียนคับข้องใจ หรือล้มเหลวในการทำงานได้

2.2.8 เป็นสถานการณ์ที่นักเรียนสามารถนำความรู้ และทักษะที่ได้รับจากการทำกิจกรรมในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ได้

2.3 วัย ประสบการณ์ของผู้เรียน ความยากง่ายของปัญหา พื้นฐานสมองของผู้เรียน และบรรยากาศของโรงเรียนด้วย

3. การกำหนดมิติในการประเมิน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อกำหนดมิติในการประเมิน โดยการวิเคราะห์เป้าหมายหรือผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียนและภาระงานการเรียนรู้ที่ได้กำหนดขึ้น เพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมิน Rubric Score ดังนี้

3.1 องค์ประกอบของเกณฑ์การประเมิน มีดังนี้

3.1.1 มิติในการประเมิน (Dimensions) ควรมีคุณลักษณะ (Trait) ตั้งแต่หนึ่งลักษณะขึ้นไปที่ใช้เป็นพื้นฐานสำหรับตัดสินการรอบ หรือการปฏิบัติของนักเรียน

3.1.2 นิยามคุณลักษณะหรือระดับการปฏิบัติในแต่ละคุณลักษณะ ถ้าเป็นไปได้ควรมีตัวอย่างการปฏิบัติของเกณฑ์ในแต่ละระดับที่เตรียมไว้ เพื่อระบุความหมายของแต่ละคุณลักษณะ หรือมิติ

3.1.3 มาตรวัด (Scale) ค่าของมาตรวัด โดยปกติจะใช้ 4 – 6 จุดบนมาตรเพื่อใช้ในการประเมินในแต่ละมิติ

3.2 คะแนนของแต่ละมิติของการประเมิน

ในการกำหนดคะแนนในแต่ละมิติของการประเมินควรพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้

3.2.1 คุณลักษณะที่ดีของสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น การเขียนที่ดี การแก้ปัญหาที่ดี การทำงานกลุ่มที่ดี หรืออื่น ๆ

3.2.2 ผลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการปฏิบัติภาระงานในแต่ละระดับ จากการปฏิบัติภาระงานตั้งแต่ในระดับดีมาก จนถึงต้องมีการปรับปรุง

3.3 รายละเอียดของการให้คะแนนในแต่ละมิติในการเขียนรายละเอียดของเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละมิติ ควรคำนึงถึงสิ่งไปนี้

3.3.1 เขียนรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมปฏิบัติ หรือองค์ประกอบที่เห็นจากการปฏิบัติของนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความรู้ความเข้าใจที่เกิดจากการปฏิบัติ และง่ายต่อการให้คะแนน

3.3.2 ควรจัดเตรียมตัวอย่างงานในแต่ละระดับตามเกณฑ์การให้คะแนน (ถ้าเป็นไปได้) เพื่อช่วยให้ผู้ประเมินเข้าใจนิยามในแต่ละมิติได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

3.3.3 ปรับปรุง และทบทวนมิติในการประเมิน โดยพิจารณาว่าอยู่บนพื้นฐานประสพการณ์ในการปฏิบัติภาระงานของนักเรียนอย่างแท้จริง

3.4 ตรวจสอบเกณฑ์การประเมินก่อนนำไปปฏิบัติจริง

ควรตรวจสอบเกณฑ์ในการประเมินภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงในประเด็น ต่อไปนี้

3.4.1 เกณฑ์การประเมินที่สะท้อนเป้าหมายหรือผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหรือไม่

3.4.2 เกณฑ์การประเมินมีความชัดเจนเป็นรูปธรรม ใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่ายสำหรับการแปลความหมายในการให้คะแนนของนักเรียน พ่อแม่ และครูผู้สอนท่านอื่น ๆ หรือไม่

3.4.3 เกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ กระบวนการผลลัพธ์ และกระบวนการ หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้หรือไม่

3.4.4 เกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนความคิดทางด้านวิชาการของผู้เรียนได้หรือไม่

3.4.5 เกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนสิ่งที่มีคุณค่า ที่นอกเหนือไปจากความสำเร็จของงานหรือไม่ เช่น แสดงถึงการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของนักเรียน เพื่อความสำเร็จของงาน

3.4.6 นักเรียนสามารถนำเกณฑ์การประเมินไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและใช้ในการประเมินการปฏิบัติภาระงานการเรียนรู้ของตนเองได้

3.4.7 เกณฑ์การประเมินครอบคลุมความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนหรือไม่

3.4.8 มั่นใจหรือไม่ว่า ผู้ประเมินจะให้คะแนนที่เหมือนกัน หรือใกล้เคียงกัน จากการใช้เกณฑ์การประเมินที่สร้างขึ้น

4. การกำหนดลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นการใช้ความคิดระดับสูง ในความรู้การนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

ชัดเจน และสื่อสารในสาระสำคัญในเชิงวิชาการได้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาพจริง ครูผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- (1) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ และเสนอความต้องการในการปฏิบัติกิจกรรมย่อยในภาระงานการเรียนรู้
- (2) ให้นเวล่านักเรียนอย่างเพียงพอในการปฏิบัติภาระงานการเรียนรู้
- (3) เปิดโอกาสที่หลากหลายในการเรียนรู้หรือในการสร้างความรู้ของนักเรียน รวมทั้งมีแหล่งข้อมูลสนับสนุนในการปฏิบัติภาระงานการเรียนรู้อย่างเพียงพอต่อการตรวจสอบซ้ำ ในการปฏิบัติงานของนักเรียน
- (4) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนตนเองเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานและใช้การสะท้อนของคณะทำงาน เพื่อทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการทำงานมากขึ้น
- (5) เปิดโอกาสให้นักเรียน เปรียบเทียบการปฏิบัติของตนเองกับการปฏิบัติของผู้เชี่ยวชาญ หรือนักเรียนคนอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จเพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางในการพัฒนางานของตนเอง
- (6) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอเหตุผลในการปฏิบัติงาน และความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติต่อบุคคลภายนอกห้องเรียน หรือชุมชนเพื่อยืนยันในความรู้ที่นักเรียนค้นพบ
- (7) ส่งเสริมในการทำงานเป็นกลุ่ม เพราะเพื่อนนักเรียนสามารถช่วยสอนนักเรียนให้มีความเข้าใจในสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ได้
- (8) ให้นเวล่านักเรียนปฏิบัติภาระงานอย่างเพียงพอ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนปฏิบัติงานตามความต้องการจนกว่าผลการปฏิบัติงานจะมีประสิทธิภาพตามความต้องการของนักเรียน
- (9) ใช้การประเมินอย่างหลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การค้นพบความถนัดของตนเองในที่สุด

4. การกำหนดลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาพจริง การวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อกำหนดลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อวิเคราะห์เป้าหมายหรือผลการเรียนรู้ ซึ่งต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนที่ได้กำหนดขึ้น หรือวิเคราะห์ภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาพจริง ดังนี้

4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนจัดกระทำข้อมูลข่าวสารสร้างความหมายได้ด้วยคำพูดของตนเอง หรือเมื่อผู้เรียนรวบรวมข้อมูลมาแล้ว ให้ผู้เรียนตั้งสมมุติฐาน วิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมาย และลงสรุปอย่างชัดเจน

4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน สามารถเสนอข้อโต้แย้งและการแสดงความคิดเห็นในการสนับสนุน โดยใช้เหตุผลในการอธิบาย หรือแสดงการแก้ปัญหา เสนอทางเลือกในการปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อน เพื่อแสดงออกซึ่งความรู้ความเข้าใจทางด้านวิชาการในสาขาวิชาต่างๆ

4.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความสนใจหรือแก้ปัญหาเกี่ยวกับสังคม หรือเป็นปัญหาที่กำลังอยู่ในความสนใจของคนในสังคม โดยนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในการปฏิบัติงานได้

4.4 ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความคิดเกี่ยวกับหัวข้อ หรือประเด็นปัญหาที่กำหนดให้ไว้ได้ดังนี้

4.4.1 นักเรียนสามารถกล่าวถึงสาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอดของเนื้อหาทางด้านวิชาการ ที่ใช้ในการปฏิบัติภาระงาน และควรบอกได้ว่าประกอบด้วยสิ่งใดบ้างพร้อมยกตัวอย่างประกอบมิใช่เพียงแต่รายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประสบการณ์ หรือเพียงแต่บอกวิธีดำเนินการเท่านั้น

4.4.2 ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผลด้วยคำพูดของตนเอง ได้หรือสามารถใช้การตั้งคำถาม เพื่อการตั้งข้อสังเกตต่อผู้พูดก่อนหน้าได้

4.4.3 ผู้เรียนสามารถสร้างบทสนทนาที่สมเหตุสมผลในการนำเสนอความคิด ซึ่งเป็นการแสดงถึงความเข้าใจในสาระสำคัญ หรือประเด็นสำคัญที่กำลังอยู่ในความสนใจของบุคคลในสังคมได้

4.5 ครูผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้ผู้เรียนยอมรับซึ่งกันและกัน และรับรู้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ทำเพื่อความสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทุกคน ครูควรยอมรับในบุคลิกภาพของผู้เรียนกล่าวคือ ผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยควรจะได้รับคำแนะนำ และแก้ไขด้วยวิธีการที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมานะพยายามและเห็นคุณค่าในความสามารถของตนเอง

4.6 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ และเสนอความต้องการในการปฏิบัติกิจกรรมย่อยในภาระงานการเรียนรู้

4.7 ให้อาจารย์นักเรียนอย่างเพียงพอในการปฏิบัติภาระงานการเรียนรู้

4.8 เปิดโอกาสที่หลากหลายในการเรียนรู้หรือในการสร้างความรู้ของนักเรียน รวมทั้งมีแหล่งข้อมูลสนับสนุนในการปฏิบัติภาระงานการเรียนรู้อย่างเพียงพอต่อการตรวจสอบซ้ำ

ในการปฏิบัติงานของนักเรียน

4.9 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนตนเอง เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน และใช้การสะท้อนของคณะทำงาน เพื่อทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการทำงานมากขึ้น

4.10 เปิดโอกาสให้นักเรียน เปรียบเทียบการปฏิบัติของตนเองกับการปฏิบัติของผู้เชี่ยวชาญ หรือนักเรียนคนอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จเพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางในการพัฒนา งานของตนเอง

4.11 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอเหตุผลในการปฏิบัติงาน และความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติต่อบุคคลภายนอกห้องเรียน หรือชุมชนเพื่อยืนยันในความรู้ที่นักเรียนค้นพบ

4.12 ส่งเสริมในการทำงานเป็นกลุ่ม เพราะเพื่อนนักเรียนสามารถช่วยสอนนักเรียน ให้มีความเข้าใจในสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ได้

4.13 ให้นเวล่านักเรียนปฏิบัติภาระงานอย่างเพียงพอ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนปฏิบัติงานตามความต้องการจนกว่าผลการปฏิบัติงานจะมีประสิทธิภาพตามความต้องการของนักเรียน

4.14 ใช้การประเมินอย่างหลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การค้นพบความถนัดของตนเองในที่สุด

5. การประเมินภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงจากเพิ่มสะสมงาน เป็นการกำหนดกรอบหรือการออกแบบการประเมินโดยใช้เพิ่มสะสมงานซึ่งประกอบด้วย ผลที่คาดหวัง คัดค้านิ่งชี้ การจัดโอกาสการเรียนรู้ ชี้นำงาน และเกณฑ์การประเมิน Rubric Score การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนตามสภาพจริงหรือจัดบริบทให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง มอบหมายให้ผู้เรียนทำเพิ่มสะสมงานเพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้หรือผลสัมฤทธิ์ที่ได้คาดการณ์การปฏิบัติภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง การประเมินภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงจากเพิ่มสะสมงานที่นักเรียนจัดทำขึ้น โดยใช้เกณฑ์การประเมิน Rubric Score ประเมินสิ่งต่อไปนี้

5.1 ประเมินการคิดระดับสูง ได้แก่ การตั้งสมมุติฐาน การนำความรู้ด้านวิชาการไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การแปลความหมายและการแสดงเหตุผล

5.2 ประเมินการใช้ความคิดรวบยอดด้านวิชาการ ได้แก่ การนำความรู้ด้านวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ ไปอธิบายเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หรือนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน

5.3 ประเมินการสื่อสารการปฏิบัติภาระงานการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนเขียนหรือพูดอธิบายการปฏิบัติงานอย่างละเอียด ชัดเจน รัดกุม โดยไม่ขัดแย้งในตัวเอง มีการให้รายละเอียด การขยายความ และการแสดงเหตุผลในการสนับสนุนหรือโต้แย้ง

6. การลงสรุปความรู้ความสามารถและคุณลักษณะของนักเรียน เป็นการลงสรุปความรู้ความสามารถและคุณลักษณะของนักเรียนหรือผลสัมฤทธิ์ตามสภาพจริง โดยใช้ข้อมูลจากผล

การประเมินของครู ตัวนักเรียน เพื่อนและผู้ปกครอง รายงานผลการเรียนรู้ให้ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ โดยลักษณะการรายงานเป็นรายงานทั้งพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และผลการปฏิบัติภาระงานของนักเรียน รายงานผลการเรียนรู้เป็นระยะทั้งในระหว่างเรียนและเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน วางแผนพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยพิจารณาจากผลสรุปความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะของนักเรียน

สรุปได้ว่า การดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ตามรูปแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของ ทองศรี คู่่นทอง มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายหรือผลที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียน การกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง การกำหนดมิติในการประเมิน การกำหนดลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาพจริง การประเมินการปฏิบัติภาระงานตามสภาพจริงจากเพิ่มสะสมงานที่นักเรียนจัดทำขึ้น การลงสรุปความรู้ความสามารถและคุณลักษณะของนักเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกใช้รูปแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของ ทองศรี คู่่นทอง เนื่องจากรูปแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สัมเคราะห์มาจากแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแนวคิดในวิธีการประเมินเชิงธรรมชาติและการมีส่วนร่วม ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวครอบคลุมการดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เน้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนปฏิบัติตามความสนใจของตนเอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ เน้นการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริง และเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่แตกต่างจากแนวคิดในการประเมินผลการเรียนรู้แบบเดิม

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรการศึกษาของประเทศมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถของแต่ละบุคคล

กรมวิชาการ (2544 : 1-24) กล่าวถึง ข้อกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนในสถานศึกษา และแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

ข้อกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการเรียนการสอนสำหรับแต่ละสถานศึกษา มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน ดังนี้

1. ดำเนินการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน ได้แก่ การประเมินผลการเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียนระหว่างเรียน เพื่อหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการและค่านิยมอันพึงประสงค์จากการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต่าง ๆ หรือไม่เพียงไร ซึ่งจะสะท้อนความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของผู้สอน เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้เรียนผู้สอนสถานศึกษาและผู้ปกครองนำไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และใช้สำหรับตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้าน ต่าง ๆ ของผู้เรียน

2. ดำเนินการประเมินผลระดับสถานศึกษา ได้แก่ การประเมินผลการเรียนและพัฒนาการของผู้เรียนปลายปีหรือปลายภาค และเมื่อสิ้นสุดช่วงชั้นเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงผู้เรียนให้มีคุณภาพตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นรวมทั้งนำผลการประเมินไปใช้พิจารณาตัดสินผลการเรียนรายวิชา และตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น

3. ดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ได้แก่ การประเมินคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนทุกคนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษา 6 ในระดับชาติ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะกำหนดให้มีการประเมินในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามความจำเป็นเป็นรายปีไป ข้อมูลจากการประเมินจะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาของชาติได้ สถานศึกษาจะต้องจัดให้ผู้เรียนได้เข้ารับการประเมินผลระดับชาติ และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในการประเมินอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลคุณภาพทางการศึกษาที่แท้จริงของผู้เรียนของสถานศึกษา และของประเทศชาติ

4. ดำเนินการตัดสินการเรียนให้ผู้เรียนผ่านช่วงชั้น และจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ก. ตัดสินให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผ่านช่วงชั้นที่ 1 และให้ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านช่วงชั้นที่ 2

ข. ตัดสินให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จบการศึกษาระดับภาคบังคับ

ค. ตัดสินให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จบการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

การตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ต้องตัดสินตามเกณฑ์มาตรฐาน ต่อไปนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1,2 และ 3 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (จบการศึกษภาคบังคับ)

(1) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการ
ตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

(2) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียนให้ได้ตามเกณฑ์
ที่สถานศึกษากำหนด

(3) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่
สถานศึกษากำหนด

(4) ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่
สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (จบการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน)

(1) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้หน่วยกิต
ครบตามหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนด และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถาน
ศึกษากำหนด

(2) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียนให้ได้ตามเกณฑ์
ที่สถานศึกษากำหนด

(3) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถาน
ศึกษากำหนด

(4) ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่
สถานศึกษากำหนด

4.1 ดำเนินการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบ
การดำเนินงานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน และเป็นเอกสารหลักฐานทางการศึกษา

4.2 ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน ซึ่งได้ศึกษามาจากต่างรูปแบบ
การศึกษาและหรือต่างสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นผลการเรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษาที่ตนกำลัง
ศึกษาอยู่

สรุป ข้อกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ว่า การดำเนินการวัดและประเมินผลที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เพื่อนำไปเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ นำไปพิจารณาตัดสินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงผู้เรียนให้มีคุณภาพตามผลการเรียนที่คาดหวัง รวมทั้งนำผลการประเมินไปตัดสินผลการเรียนรู้รายวิชา และตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อให้การวัดและประเมินผลการเรียน สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเรียนไว้ดังนี้

1. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม
2. การวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร
3. การประเมินผลการเรียนต้องประกอบด้วย การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน
4. การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติของวิชาและระดับช่วงชั้นของผู้เรียน
5. ให้มีการประเมินความสามารถของผู้เรียน ในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความในแต่ละช่วงชั้น
6. ให้มีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น
7. ให้มีการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติ ในแต่ละช่วงชั้น
8. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนได้
9. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่าง ๆ

สรุป หลักการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ว่า สถานศึกษาเป็นผู้ประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมิน การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งการประเมินผลต้องประเมินอย่างหลากหลาย และต้องประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น

แนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนในสถานศึกษา

การตรวจสอบการดำเนินงาน การกำหนดระบบเป็นข้อกำหนดที่ทำพร้อมกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบในภารกิจต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ระบบบริหารการประเมินผลการเรียนในสถานศึกษา

สามารถกำหนดได้โดยนำภารกิจในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษามาวิเคราะห์ภาระงาน จัดทำเป็นกระบวนการดำเนินงานต่อเนื่องกันและกำหนดผู้รับผิดชอบงานในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสมชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ในขณะที่เดียวกันก็กำหนดให้คณะกรรมการที่กระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งให้สถานศึกษาแต่งตั้งไว้แล้วให้มีส่วนรับผิดชอบในการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างเหมาะสม ภารกิจในการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถวิเคราะห์เป็นภาระงาน และกำหนดผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยทั่วไป

2. กำหนดบทบาทผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการประเมินผลการเรียน

ในการประเมินผลการเรียนด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาทั้งระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามีส่วนร่วมกับผู้สอนและบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของสถานศึกษา ในการดำเนินการอย่างกว้างขวางทุกขั้นตอนและเพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องกำหนดบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ขึ้น รับผิดชอบอย่างชัดเจนและมีการมอบหมายงานอย่างเป็นทางการ เพื่อให้เป็นที่แน่ใจได้ว่าภารกิจต่าง ๆ จะมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป แนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนในสถานศึกษา ได้ว่า

การวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ต่อเนื่องกัน และกำหนดผู้รับผิดชอบแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เช่น ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามีส่วนร่วมกับผู้สอน ซึ่งมีการมอบหมายอย่างชัดเจนและมีการมอบหมายงานอย่างเป็นทางการ เพื่อให้เป็นที่แน่ใจได้ว่าภารกิจต่าง ๆ จะสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย

1. การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม

การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม สถานศึกษาควรดำเนินการประเมินผลในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 การประเมินก่อนเรียน

การประเมินผลก่อนเรียน เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องประเมินผลก่อนเรียน เพื่อหาสารสนเทศของผู้เรียนในเบื้องต้น สำหรับนำไปจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของผู้เรียน ตามแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแต่จะไม่นำผลการประเมินนี้ไปใช้ในการพิจารณาตัดสินผลการเรียน การประเมินผลก่อนเรียนประกอบด้วยการประเมิน ดังต่อไปนี้

1.1.1 การประเมินความพร้อมและพื้นฐานของผู้เรียน เป็นการตรวจสอบความรู้ ทักษะ และความพร้อมต่าง ๆ ของผู้เรียนที่เป็นพื้นฐานของเรื่องใหม่ ๆ ที่ผู้เรียนต้องเรียน โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความพร้อมและพื้นฐานที่จะเรียนทุกคนหรือไม่ แล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุง ช่อมเสริม หรือเตรียมผู้เรียนให้มีการประเมินพื้นฐานและความพร้อมของผู้เรียนก่อนเรียน จึงมีความสำคัญและจำเป็นที่ผู้สอนทุกคนจะต้องดำเนินการเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนทุกครั้งจะทำให้ การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถคาดหวังความสำเร็จได้อย่างแน่นอน

การประเมินความพร้อมและพื้นฐานของผู้เรียนก่อนเรียนมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานของเรื่องที่จะต้องเรียน
2. เลือกรูปแบบและจัดทำเครื่องมือสำหรับประเมินความรู้ และทักษะพื้นฐานอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
3. ดำเนินการประเมินความรู้และทักษะพื้นฐานของผู้เรียน
4. นำผลการประเมินไปดำเนินการปรับปรุงผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานอย่างพอเพียงก่อนดำเนินการสอน
5. จัดการเรียนการสอนในเรื่องที่จัดเตรียมไว้

1.2 การประเมินความรอบรู้ในเรื่องที่จะเรียนก่อนการเรียน

เป็นการประเมินผู้เรียนในเรื่องที่จะทำการสอนเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะในเรื่องที่จะเรียนนั้นมากน้อยเพียงไร เพื่อนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้เรียนแต่ละคนว่าเริ่มต้นเรียนเรื่องนั้น ๆ โดยมีความรู้เดิมอยู่เท่าไรจะได้นำไปเปรียบเทียบกับผลการเรียน ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนตามแผนการเรียนรู้แล้ว ว่าเกิดพัฒนาการหรือเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่เพียงไร ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน และประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียน ซึ่งจะใช้เป็นประโยชน์ในการสนองตอบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มต่อไปแต่ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในเบื้องต้นของการประเมินผลก่อนเรียนก็คือ ผู้สอนสามารถ

นำผลการประเมินว่าจะต้องจัดอย่างเข้มข้นหรืออย่างน้อยเพียงไร จึงจะทำให้แผนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสามารถทำให้ผู้เรียนมีพื้นความรู้เดิมอยู่แล้วเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและเสียเวลาเรียนในสิ่งที่ตนรู้แล้ว การประเมินความรอบรู้ก่อนเรียนมีขั้นตอนการปฏิบัติเหมือนกับการประเมินความพร้อม ต่างกันเฉพาะความรู้ ทักษะที่จะประเมินเท่านั้น

2. การประเมินระหว่างเรียน

การประเมินระหว่างเรียนรู้และการประเมินผลระหว่างเรียน ผู้สอนจัดทำแผนการเรียนรู้และแนวทางการประเมินผลให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังซึ่งในแผนการเรียนรู้ควรระบุภาระงานที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.1 วางแผนการเรียนรู้และการประเมินระหว่างเรียน ผู้สอนจัดทำแผนการเรียนรู้และแนวทางการประเมินผลให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งในแผนการเรียนรู้ควรระบุภาระงานที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.2 เลือกวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับภาระหรือกิจกรรมหลักที่กำหนดให้ผู้ปฏิบัติ ทั้งนี้วิธีการประเมินที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการประเมินระหว่างเรียน ได้แก่ การประเมินจากสิ่งที่ผู้เรียนได้แสดงให้เห็นว่ามีความรู้ ทักษะและความสามารถ ตลอดจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันเป็นผลจากการเรียนรู้ ตามที่ผู้สอนได้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ วิธีการประเมินที่ผู้สอนสามารถเลือกใช้ในการประเมินระหว่างเรียน ดังนี้

2.2.1 การประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคล ได้แก่

(1) การถามตอบระหว่างทำกิจกรรมการเรียนรู้ (2) การสนทนาพบปะพูดคุยกับผู้เรียน (3) การสนทนาพบปะพูดคุยกับผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียน (4) การสอบปากเปล่าเพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติ (5) การอ่านบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน (6) การตรวจแบบฝึกหัดและการบ้าน พร้อมให้ข้อมูลป้อนกลับ

2.2.2 การประเมินจากการปฏิบัติ (Performance Assessment)

เป็นวิธีการประเมินที่ผู้สอนมอบหมายงานหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้^{น้อย}เพียงใด

การประเมินการปฏิบัติผู้สอนต้องเตรียมการในสิ่งสำคัญ 2

ประการ คือ

- (1) ภาระงานหรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ (Tasks)
- (2) เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrice)

วิธีการประเมินการปฏิบัติจะเป็นไปตามลักษณะงาน ดังนี้

- ก. ภารกิจหรือกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนทำเป็นรายบุคคล / กลุ่ม จะประเมินวิธีการทำงานตามขั้นตอนและผลงานของผู้เรียน
- ข. ภาระงานหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติเป็นปกติในชีวิตประจำวัน จะประเมินด้วยวิธีการสังเกต จดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับผู้เรียน
- ค. การสาธิต ได้แก่ การให้ผู้เรียนแสดงหรือปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด เช่นการใช้เครื่องมือปฏิบัติงาน การทำกายบริหาร การเล่นเกม จะประเมินวิธีการและขั้นตอนในการสาธิตของผู้เรียนด้วยวิธีการสังเกต
- ง. การทำโครงการ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ผู้สอนต้องมอบหมายให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการในทุกช่วงชั้น ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องกำหนดภาระงานในลักษณะของโครงการให้ผู้เรียนปฏิบัติในรูปแบบใด รูปแบบหนึ่งใน 4 รูปแบบต่อไปนี้
- (1) โครงการสำรวจ (2) โครงการสิ่งประดิษฐ์
- (3) โครงการแก้ปัญหาหรือการทดลองศึกษาค้นคว้า (4) โครงการอาชีพ
- วิธีการประเมินผลโครงการ ควรประเมิน 3 ระยะ คือ
1. ระยะก่อนทำโครงการ โดยประเมินความพร้อมการเตรียมการและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงาน
 2. ระยะทำโครงการ โดยประเมินการปฏิบัติจริงตามแผนวิธีการและขั้นตอนกำหนด และการปรับปรุงงานระหว่างปฏิบัติ
 3. ระยะสิ้นสุดการทำโครงการ โดยประเมินผลงานและวิธีการนำเสนอผลการดำเนินโครงการ
- การกำหนดให้ผู้เรียนทำโครงการ สามารถทำได้ 3 แบบ คือ
1. โครงการรายบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกปฏิบัติงานตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ
 2. โครงการกลุ่ม เป็นการทำโครงการขนาดใหญ่และซับซ้อน ต้องให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันหลายด้านช่วยกันทำ การประเมินโครงการควรเน้นการประเมินกระบวนการกลุ่ม
 3. โครงการผสมระหว่างรายบุคคลกับกลุ่ม เป็นโครงการที่ผู้เรียนทำร่วมกันแต่เมื่อเสร็จงานแล้วให้แต่ละคนรายงานผลด้วยตนเอง โดยไม่ต้องได้รับการช่วยเหลือจากสมาชิกในกลุ่ม

ในการประเมินการปฏิบัติงานดังกล่าวมาข้างต้น ผู้สอนจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ประกอบการประเมินการปฏิบัติ เช่น แบบวัดภาคปฏิบัติ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบตรวจสอบรายการ เกณฑ์การให้คะแนน (Rubric)

3. การประเมินสภาพจริง (Authentic Assessment)

การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างไรอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติ จะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง (Real Life) หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อน (Complexity) และเป็นองค์รวม (Holistic) มากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนทั่วไป

วิธีการประเมินสภาพจริงไม่มีความแตกต่าง จากการประเมินจากการปฏิบัติ (Performance Assessment) เพียงแต่อาจมีความยุ่งยากในการประเมินมากกว่า เนื่องจากเป็นสถานการณ์จริง หรือต้องจัดสถานการณ์ให้ใกล้เคียง แต่จะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมาก เพราะจะทำให้ทราบความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ว่ามีจุดเด่นและข้อบกพร่องในเรื่องใด อันจะนำไปสู่การแก้ไขที่ตรงประเด็นที่สุด

4. การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment)

การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน เป็นวิธีการประเมินที่ช่วยส่งเสริมให้การประเมินผลตามสภาพจริง มีความสมบูรณ์สะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียนมากขึ้น โดยการให้ผู้เรียนได้เก็บรวบรวม (Collect) ผลงานจากการปฏิบัติจริง ทั้งในชั้นเรียนหรือในชีวิตจริงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาจัดแสดงอย่างเป็นระบบ (Organized) โดยมีจุดประสงค์เพื่อสะท้อนให้เห็น (Reflect) ความพยายาม เจตคติ แรงจูงใจ พัฒนาการ และความสัมฤทธิ์ผล (Achievement) ของการเรียนรู้ของผู้เรียน การวางแผนดำเนินการประเมินด้วยแฟ้มผลงานที่สมบูรณ์ จะช่วยผู้สอนให้สามารถประเมินจากแฟ้มสะสมงานแทนการประเมินจากการปฏิบัติจริงได้

การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงานมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. กำหนดโครงสร้างของแฟ้มสะสมงานจากวัตถุประสงค์ของแฟ้มสะสมงาน ว่าต้องการสะท้อนสิ่งใดเกี่ยวกับความสามารถและพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งนี้ อาจพิจารณาจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามสาระการเรียนรู้ที่สะท้อนได้จากการให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมงาน
2. กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมผลงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำแฟ้มสะสมงาน
3. กำหนดให้วิธีการประเมินงานเพื่อพัฒนาชิ้นงาน ซึ่งส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถสูงสุด ทั้งนี้ ครูอาจจัดทำเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric) สำหรับให้ผู้เรียนนำไปใช้เป็นข้อมูลชิ้นงานในการพัฒนางาน

4. ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาผลงาน โดยการมีส่วนร่วมในการประเมินจากทุกฝ่าย แล้วนำข้อมูลที่สอดคล้องกันไปเป็นสารสนเทศหลักในการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) สำหรับให้ผู้เรียนใช้ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

5. จัดให้มีการนำเสนอผลงานที่ได้สะสมไว้ โดยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนควรวางแผนร่วมกันในการคัดเลือกชิ้นงานที่ดีที่สุด ทั้งนี้ การนำเสนอชิ้นงานแต่ละชิ้นควรมีหลักฐานการพัฒนางานและการประเมินผลงานด้วยตนเอง เกณฑ์การประเมินผลงานประกอบไว้ด้วยในการใช้วิธีการประเมินโดยเพิ่มสะสมงาน ผู้สอนควรคำนึงถึงด้วยว่าเพิ่มสะสมงานมีหลายประเภท การเลือกใช้เพิ่มสะสมงานประเภทใด ควรคำนึงถึงรูปแบบและแนวทางในการพัฒนาเพิ่มสะสมงานให้เหมาะสม เพื่อให้เพิ่มสะสมงานช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนด้วย

5.1 กำหนดสัดส่วนการประเมินระหว่างเรียนกับการประเมินผลปลายภาคเรียนหรือรายปี การประเมินระหว่างเรียนมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อมุ่งนำสารสนเทศมาพัฒนาผู้เรียนและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน การประเมินระหว่างเรียนที่ดำเนินการอย่างถูกต้อง เข้มงวด และจริงจัง จะให้ผลการประเมินที่สะท้อนภาพความสำเร็จ และศักยภาพของผู้เรียนได้ถูกต้อง สมบูรณ์ และน่าเชื่อถือ ดังนั้น ควรให้น้ำหนักความสำคัญของการประเมินระหว่างเรียนในสัดส่วนที่มากกว่าการประเมินตอนปลายภาคเรียนหรือปลายปี ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงธรรมชาติของรายวิชาปลายภาคเรียนหรือปลายปี ต้องนำผลการประเมินระหว่างเรียนไปใช้ในการตัดสินผลการเรียนด้วย ทั้งนี้ให้เป็นไปตามสัดส่วนและแนวดำเนินการในระเบียบที่สถานศึกษากำหนด

5.2 จัดทำเอกสารบันทึกข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียน ผู้สอนต้องจัดทำเอกสารบันทึกข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการประเมินผลระหว่างเรียนอย่างเป็นระบบชัดเจน เพื่อใช้เป็นแหล่งเป็นหลักฐานสำหรับตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้สอน ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสและความยุติธรรมในการประเมิน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด

ข้อมูลหลักฐานการประเมินระหว่างเรียนที่พึงแสดง ได้แก่

1. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถของผู้เรียนตามวิธีการประเมิน เช่น บันทึกการสังเกตพฤติกรรม บันทึกคะแนนผลจากการประเมินชิ้นงาน บันทึกคะแนนการประเมินโครงการงาน บันทึกเกี่ยวกับการประเมินเพิ่มสะสมงาน เป็นต้น

3. การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียน

การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนเป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบความสำเร็จของผู้เรียน เมื่อผ่านการเรียนรู้ในช่วงเวลาหนึ่ง หรือสิ้นสุดการเรียนรายวิชาปลายปี / ปลายภาค ประกอบด้วย

3.1 การประเมินหลังเรียน

เป็นการประเมินผู้เรียนในเรื่องที่ได้เรียนจบแล้ว เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนที่คาดหวังหรือไม่ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินก่อนเรียนรู้เพียงไร และกิจกรรมการเรียนที่จัดขึ้นมากน้อยเพียงไร ทำให้สามารถประเมินได้ว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้เพียงไร และกิจกรรมการเรียนที่จัดขึ้นมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนเพียงไร ข้อมูลจากการประเมินภายหลังการเรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากมาย ได้แก่

(1) ปรับปรุงแก้ไขซ่อมเสริมผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือจุดประสงค์ของการเรียน

(2) ปรับปรุงแก้ไขวิธีการเรียนของผู้เรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(3) ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียน

การประเมินหลังเรียนนี้ ถ้าจะให้สอดคล้องกับการประเมินก่อนเรียนเพื่อการเปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียนสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน ควรใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินชุดเดียวกันหรือคู่ขนานกัน

3.2 การประเมินผลการเรียนปลายปี / ปลายภาค

เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาค สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3, ปีที่ 4-6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และผลการเรียนที่คาดหวังรายภาค สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 การประเมินผลนี้ นอกจากจะมีจุดประสงค์เพื่อการสรุปตัดสินความสำเร็จของผู้เรียนในการเรียนสาระการเรียนรู้รายปี รายภาคเป็นสำคัญแล้ว ยังใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงแก้ไข ซ่อมเสริมผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา ให้เกิดพัฒนาการและมีผลการเรียนตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ด้วย

การประเมินผลการเรียนปลายปี / ปลายภาค สามารถใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินได้อย่างหลากหลาย ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหาสาระ กิจกรรม และช่วงเวลาในการประเมิน อย่างไรก็ตามก็ทำให้การประเมินผลการเรียนดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธและสนับสนุนการเรียนการสอน จึงให้นำผลการประเมินระหว่างเรียนไปใช้เป็นข้อมูลใน

การประเมินการเรียนปลายปี / ปลายภาค โดยสัดส่วนการประเมินผลระหว่างเรียนมากกว่าการประเมินปลายภาคหรือปลายปี

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนในทุกช่วงชั้น การศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามความถนัดและความสนใจให้เต็มศักยภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสถานศึกษา จะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม ผู้เรียนต้องผ่านเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามที่สถานศึกษา กำหนด จึงจะผ่านเกณฑ์การประเมินช่วงชั้น

ลักษณะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเสริมสร้างทักษะชีวิต ภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี ซึ่งครูทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

(2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันอย่างเป็นกลุ่ม เช่น โครงการ กิจกรรมตามความสนใจ ชุมนุมวิชาการ กิจกรรมรักการอ่าน กิจกรรมสาธารณประโยชน์ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์

แนวทางการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 2 ลักษณะทุกภาคเรียน และทำการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนเป็นรายกิจกรรม โดยมีแนวดำเนินการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

(1) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม

1. ผู้รับผิดชอบกิจกรรมประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนตามจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรม โดยประเมินจากพฤติกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง
2. ผู้รับผิดชอบกิจกรรมตรวจสอบเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้หรือไม่
3. ในกรณีที่มีกิจกรรมใดต้องใช้เวลาปฏิบัติตลอดปี เมื่อสิ้นภาคเรียนแรก

ผู้รับผิดชอบกิจกรรมควรจัดให้มีการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน สรุปความก้าวหน้าและสภาพของการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนระยะหนึ่งก่อน เพื่อการปรับปรุงแก้ไขหรือส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบ โดยทำการประเมินตามจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรม และนำผลการประเมินนั้นไปรวมกับผลการประเมินการร่วมกิจกรรมในภาคเรียนที่สอง เพื่อตัดสินผลการประเมินการผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรม เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา (สิ้นสุดกิจกรรม)

4. ตัดสินให้ผู้เรียนที่ผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรม และมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ให้ เป็นผู้ผ่านการประเมินผลการร่วมกิจกรรม ผู้เรียนที่มีผลการประเมินบกพร่องในเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งหรือทั้งสองเกณฑ์ จะเป็นผู้ไม่ผ่านการประเมินผลการร่วมกิจกรรม จะต้องซ่อมเสริมข้อบกพร่องให้ผ่านเกณฑ์ก่อน จึงจะได้รับการตัดสินให้ผ่านกิจกรรม

(2) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น

เป็นการประเมินสรุปผลการผ่านกิจกรรมตลอดช่วงชั้นของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อนำผลไปพิจารณาตัดสินการผ่านช่วงชั้น โดยมีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

1. กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบ ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนทุกคนตลอดช่วงชั้น
2. ผู้รับผิดชอบสรุปและประเมินผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. นำเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ เพื่อให้ความเห็นชอบ
4. เสนอผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาตัดสินและอนุมัติผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้นต่อไป

3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เป็นการประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่สถานศึกษากำหนดขึ้นสำหรับพัฒนาผู้เรียนเป็นกรณีพิเศษ เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างเอกลักษณ์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน สถานศึกษาและชุมชนของสถานศึกษา การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการประเมินเชิงวินิจฉัย มีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยคณะกรรมการจะมีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนา แนวทางการประเมิน เกณฑ์การประเมิน และแนวทางการปรับปรุงซ่อมเสริมผู้เรียน ฯลฯ

2. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความจำเป็น และความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน โดยคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น อาจจะซ้ำหรือแตกต่างจากคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตร หรือมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นก็ได้

3. กำหนดแนวทางการพัฒนา มี 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในห้องเรียนมอบหมาย ให้ผู้สอนดำเนินการพัฒนา ประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงผู้เรียนในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ

2. การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นอกห้องเรียน ให้นักลากรของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันพัฒนา ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาทั้งในลักษณะของการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หรือการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งในและนอกสถานศึกษา

4. ดำเนินการประเมินผู้เรียนรายภาค เมื่อสิ้นสุดภาคเรียนแต่ละภาค ผู้สอนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำเนินการประเมินผู้เรียนตามแนวทางที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งสามารถเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการได้อย่างหลากหลายได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งในและนอกห้องเรียน การสัมภาษณ์ การบันทึกเหตุการณ์ การรายงานตนเอง ฯลฯ ทั้งนี้ จะต้องเหมาะสมกับกิจกรรมและคุณลักษณะที่จะประเมิน

5. การประมวลผล การประเมินรายภาค ผู้มีหน้าที่ในการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละฝ่ายทำการประเมินและรวบรวมข้อมูลการประเมินคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้เรียน แล้วส่งต่อให้คณะกรรมการ นำไปทำการประมวลผลและพิจารณาตัดสินผลการประเมินคุณลักษณะแต่ละประการตามเกณฑ์ที่กำหนด

6. การแจ้งผลการช่อมเสริม คณะกรรมการแจ้งผลการตัดสินผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาของผู้เรียนนำไปกรอกในเอกสารแบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบต่อไป พร้อมกับดำเนินการปรับปรุงแก้ไขผู้เรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินให้ควบคุมและพัฒนาตนเองในการถือปฏิบัติคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ดีขึ้น รวมทั้งมอบหมายให้ปฏิบัติกิจกรรมคุณความดีชดเชย ตามแนวทางที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

7. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านช่วงชั้น การพิจารณาสรุปผล

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อตัดสินให้ผู้เรียนผ่านช่วงชั้น คณะกรรมการ ควรสรุป จากผลการประเมินในแต่ละภาคเรียนอนุมัติให้ผ่านช่วงชั้นได้

4. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ

เป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนในการอ่านหนังสือ เอกสารและสื่อต่าง ๆ ได้อย่าง ถูกต้อง คล่องแคล่ว แล้วนำมาคิดสรุปเป็นความรู้ความเข้าใจของตน ความสามารถในการคิด วิเคราะห์เนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่าน ซึ่งนำไปสู่การสังเคราะห์สร้างสรรค์ และแสดงความคิดเห็น ในเรื่องต่าง ๆ และความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเหล่านั้นด้วยการเขียนสื่อความ ที่สะท้อน ถึงสติปัญญา ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และสร้างสรรค์ จินตนาการอย่างเหมาะสม และมีคุณค่า พร้อมด้วยประสบการณ์และทักษะในการเขียนที่มีสำนวน ภาษาถูกต้องมี เหตุผล และลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ ที่สามารถสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่าน ได้ อย่างชัดเจน ตามระดับของมาตรฐานช่วงชั้นอย่างแท้จริง

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ เป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่ง ที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการประเมินผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จึงจะได้รับการตัดสินให้ ผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้น การประเมินดังกล่าวเป็นมาตรการสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนา ยก ระดับคุณภาพการศึกษา เพราะมาตรการดังกล่าวจะช่วยผู้เรียนทุกคนให้ได้รับการฝึกฝนให้มีความ สามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความ อันเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้านอย่างจริงจัง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นมาตรการเพื่อแก้ปัญหาความอ่อนด้อยของความสามารถใน การเขียนสื่อความของผู้จบการศึกษาทุกระดับอีกด้วย

1. ขั้นตอนดำเนินการในการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ มีดังนี้

1.1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษากำหนดเกณฑ์ และแนวทางการประเมิน

1. กำหนดมาตรฐานการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความพร้อมทั้ง ตัวชี้วัดความสามารถ

2. กำหนดแนวทางและวิธีการประเมินที่เหมาะสม เช่น

2.1 ความสามารถจริงของผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมทางการเรียนใน รายวิชาต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความโดยการสังเกตของผู้สอน

2.2 การมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้า แล้วเขียนเป็นรายงาน

2.3 ผลงานเชิงประจักษ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการอ่าน การคิดวิเคราะห์และ เขียนที่รวบรวม และนำเสนอในรูปแบบของแฟ้มสะสมงาน

- 2.4 การทดสอบโดยใช้แบบทดสอบแบบเขียนตอบหรือการให้ผู้เรียนเขียนเรียงความ
- 2.5 วิธีการอื่น ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสม
3. เกณฑ์การตัดสินคุณภาพการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความตามความเหมาะสม
4. แนวทางการซ่อมเสริมปรับปรุงผู้เรียนที่ยังไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานขั้นต่ำของสถานศึกษา
- 1.2 ประกาศแนวทางต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอและชี้แจงให้เกิดความเข้าใจ
- 1.3 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประเมินการอ่าน การคิดวิเคราะห์การเขียนสื่อความ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำเครื่องมือประเมิน สรุปรวบรวมข้อมูล และตัดสินผลการประเมิน
- 1.4 กรรมการดำเนินการประเมิน และนำเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ความเห็นชอบและเสนอผู้บริหารอนุมัติต่อไป
2. แนวทางการประเมินความสามารถการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความปลายปี เป็นการประเมินความสามารถการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความเมื่อสิ้นปีการศึกษา เพื่อสรุปความสามารถของผู้เรียนในแต่ละปีการศึกษา โดยมีแนวดำเนินการ ดังนี้
- 2.1 ผู้มีหน้าที่ประเมินตรวจสอบหรือประเมินผู้เรียนในความรับผิดชอบตามวิธีการและเครื่องมือที่คณะกรรมการ กำหนดเพื่อให้ได้ข้อมูลความสามารถของผู้เรียนด้านการอ่าน การคิด วิเคราะห์ และการเขียนสื่อความอย่างเหมาะสม ครบถ้วน ตามศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน รายงานคณะกรรมการดำเนินการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ ผู้มีหน้าที่ประเมินสามารถที่จะสรุปผลการประเมินกลางปีหรือเมื่อสิ้นภาคเรียนแรก เพื่อแจ้งให้ผู้เรียนได้รับทราบสถานภาพของตนและทำการปรับปรุงแก้ไขตนเองได้
- 2.2 คณะกรรมการดำเนินการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความสรุปผลการประเมินเมื่อสิ้นปีการศึกษา
- 2.3 ตัดสินผลการประเมินให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบ
- 2.4 แจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบ
- 2.5 ดำเนินการซ่อมเสริม ปรับปรุง แก้ไขผู้เรียนในส่วนที่ไม่ผ่านการประเมิน
3. แนวทางการประเมินตัดสินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความผ่านช่วงชั้น

เป็นการประเมินความสามารถในการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความของผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น เพื่อพิจารณาตัดสินผู้เรียนผ่านช่วงชั้นตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนดการประเมินผู้เรียนเพื่อตัดสินการผ่านช่วงชั้น ควรใช้ผลการประเมินปลายปีในปีสุดท้ายของช่วงชั้นเป็นการประเมินเพื่อตัดสินการผ่านช่วงชั้น โดยดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้มีหน้าที่ประเมิน ทำการตรวจสอบหรือประเมินผู้เรียนในความรับผิดชอบตามวิธีการและเครื่องมือที่กำหนดให้ได้ข้อมูลความสามารถของผู้เรียนด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตามศักยภาพของผู้เรียน รายงานคณะกรรมการดำเนินการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ

3.2 คณะกรรมการดำเนินการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความพิจารณาตัดสินการผ่านมาตรฐานตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ดำเนินการซ่อมเสริมปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินแล้วประเมินใหม่

3.2 จัดส่งผลการประเมินนำเสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ เพื่อนำเสนอให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการตัดสินการผ่านช่วงชั้นต่อไป

5. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (National Test)

เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วยแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นมาตรฐานระดับชาติ ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับชาติ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่หรือได้รับมอบหมาย การประเมินผลดังกล่าวมีจุดหมายเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาของชาติ แล้วนำผลการประเมินไปวางแผนดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการศึกษาของชาติ ในขณะเดียวกันก็สามารถส่งผลย้อนกลับไปให้สถานศึกษาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้เช่นเดียวกัน

สถานศึกษาจะต้องเตรียมผู้เรียนให้เข้ารับการประเมินด้วยความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินระดับชาติ ให้ความร่วมมือในการประเมินเต็มความสามารถ และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขการประเมินอย่างเคร่งครัด

สรุป แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ได้ว่า เป็นการประเมินพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งใช้พิจารณาตัดสินความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินผล ตามสภาพจริงนี้ได้ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงงานวิจัย ในประเทศ ดังนี้

เบญจวรรณ ศรีมารุต (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กนักเรียนชาย และหญิง อายุ 4-5 ปี ที่มีระเบียบวินัยต่ำ กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือแบบบันทึกและแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน และแบบทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ซึ่งมี ค่าความเชื่อมั่น .94 ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานและการประเมินผลแบบปกติ ก่อนกับหลังการทดลอง มีความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยแฟ้มสะสมงานและการประเมินผลแบบปกติ มีความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โสภิตา จิตต์ใจฉ่ำ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง พัฒนาระบบการประเมินพัฒนาการของนักเรียนชั้นอนุบาลโดยใช้แฟ้มสะสมงานของนักเรียนใช้การวิจัยปฏิบัติการ ในชั้นเรียนศึกษาเฉพาะกรณีจากโรงเรียนผลไทอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนและครูชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 2 ห้องเรียน ผู้บริหาร 1 คน และผู้ปกครองของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ระบบการประเมินพัฒนาการของนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา โดยใช้แฟ้มสะสมงานสามารถนำไปปฏิบัติในกระบวนการเรียนการสอนปกติ สารสนเทศการประเมินที่ได้จากแฟ้มสะสมงานมีประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนในทุกด้าน และมีประโยชน์ต่อการสรุปผลการพัฒนาการ นอกจากนี้ กระบวนการประเมินยังก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองของนักเรียน และการปรับปรุงการสอนของครู ตลอดจนเป็นสื่อสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน ผลการประเมินที่ได้จากการใช้ระบบประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพทั้งในด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น

สันต์ เกษมทรัพย์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปฏิบัติ ปัญหา และความต้องการในการวัดและประเมินผลของครูคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 กลุ่มตัวอย่างคือครูที่สอน

คณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 244 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 11 จำนวน 93 โรงเรียนได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการปฏิบัติในการวัดและประเมินผลวิชาคณิตศาสตร์ การเลือกใช้วิธีการวัดผลระหว่างเรียนส่วนใหญ่ใช้แบบทดสอบ การให้ทำแบบฝึกหัด และการซักถาม จุดประสงค์ของการประเมินผลระหว่างภาคส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อเก็บคะแนน และเพื่อทราบระดับความรู้พื้นฐานของนักเรียน แบบทดสอบส่วนใหญ่ครูสร้างเอง การวิเคราะห์ข้อสอบมีเป็นส่วนน้อยการสร้างคลังข้อสอบส่วนใหญ่ไม่มี
2. ปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาคณิตศาสตร์ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) พ.ศ. 2533 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ยกเว้น การกำหนดอัตราส่วนของคะแนนระหว่างภาคเรียนกับปลายภาคเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ด้านการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือวัดผลวิชาคณิตศาสตร์มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ยกเว้น การกำหนดเกณฑ์หรือวิธีตรวจให้คะแนนปัญหาอยู่ในระดับน้อย ด้านวิธีการวัดและประเมินผลวิชาคณิตศาสตร์มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ยกเว้น การให้ข้อสอบแบบเลือกตอบปัญหาอยู่ในระดับน้อยและการใช้ข้อสอบแบบให้ตอบยาว ๆ หรือแบบให้แสดงวิธีทำมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ด้านการตัดสินผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ
3. ความต้องการความช่วยเหลือในด้านการวัดและประเมินผลวิชาคณิตศาสตร์มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความต้องการมากกว่าข้ออื่น ๆ คือต้องการให้กระทรวงศึกษาธิการจัดหาคู่มือหรือข้อสอบในการวัดและประเมินผลบริการครูอย่างทั่วถึง เพื่อเป็นตัวอย่างหรือให้ครูยืมใช้ และข้อที่มีความต้องการน้อยกว่าข้ออื่น ๆ คือให้หัวหน้าหมวดคณิตศาสตร์แนะนำช่วยเหลือด้านการวัดและประเมินผลแก่ครูในหมวด ส่วนความต้องการด้านอื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมอีก เช่น ต้องการให้มีการอบรมการวัดและประเมินผลวิชาคณิตศาสตร์ต้องการให้ครูปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลมากขึ้น และต้องการให้ศูนย์คณิตศาสตร์ในจังหวัดมีบทบาทในการวัดและประเมินผลวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น เป็นต้น

สมหมาย มิ่งมิตร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนตามสภาพจริงในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทำการศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 โดยศึกษารูปแบบการเรียนการสอนตามสภาพจริง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประถมศึกษาสาธิตสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จ

เจ้าพระยาที่เรียนในวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 52 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท คือ

1. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
2. แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณลักษณะ โดยใช้สถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบด้วยค่าสถิติ t -test

ผลการวิจัยพบว่า การใช้กระบวนการเรียนการสอนตามสภาพจริงในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางการเรียนของผู้เรียนมีพัฒนาขึ้นหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สมหมาย โมชรรัตน์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พ.ศ. ของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้แบบสอบถามไปถามครูประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 2 ปี นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พ.ศ. 2533 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

1.1 ด้านหลักการในการประเมินผลการเรียน พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับหลักการ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินผล ตัดสิน และอนุมัติผลการเรียน

1.2 ด้านวิธีการประเมิน พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากมีความเข้าใจถึงวิธีการประเมินผลระหว่างเรียน และสามารถปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดจุดประสงค์ใน ป.02 ได้ถูกต้องทุกขั้นตอน

1.3 ด้านการตัดสิน พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากยังไม่เข้าใจวิธีการประเมินผลและตัดสินผลการเรียนที่ถูกต้อง ส่วนในเรื่องที่เกี่ยวกับ การให้ระดับผลการเรียน การรายงานผลการเรียนและเกณฑ์การพิจารณาให้เลื่อนชั้นของแต่ละระดับชั้นเรียนครูส่วนมากปฏิบัติได้ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดไว้

2. ปัญหาการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พ.ศ. 2533 ของ

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ส่วนมากเห็นว่าการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด มีความยุ่งยากอยู่ในระดับปานกลาง

ประสงค์ สกุลซัง (2544 : 116-121) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องศึกษาความเข้าใจ สภาพการปฏิบัติ สภาพปัญหาแนวทางแก้ไขปัญหา และเจตคติต่อการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง พร้อมทั้งเปรียบเทียบความเข้าใจและเจตคติต่อการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงของครูที่สอนในกลุ่มวิชาที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่สอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 230 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) จากครูที่สอนในกลุ่มวิชาที่แตกต่างกัน 5 กลุ่มประสบการณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบความเข้าใจในการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการวัด และประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง แบบสัมภาษณ์สภาพการปฏิบัติปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาจากการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (One-way MANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูในโรงเรียนประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.78) และมีเจตคติที่ดีต่อการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง
2. ครูที่สอนในกลุ่มวิชาแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง และเจตคติต่อการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงไม่แตกต่างกัน ($P > .05$)
3. ครูในโรงเรียนประถมศึกษา มีการนำเอาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงไปใช้ในระหว่างที่มีการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง เครื่องมือที่ใช้มากที่สุดคือการสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์ รองลงมาคือ การตรวจผลงานของนักเรียนและสนทนาซักถาม
4. ปัญหาสำคัญที่ครูในโรงเรียนประถมศึกษาประสบอยู่ ได้แก่ ความคลุมเครือไม่ชัดเจน ในวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง รองลงมาคือ มีภาระสอนหนังสือและงานพิเศษมาก
5. แนวทางแก้ไขปัญหาที่ครูในโรงเรียนประถมศึกษาเสนอแนะมาคือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครู เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการวัดและประเมินผลการเรียน

ตามสภาพจริงอย่างชัดเจน และควรกำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ ในการวัดให้ชัดเจนเป็นมาตรฐานเพื่อง่ายต่อการนำไปใช้วัดและประเมินผลการเรียน

ทองศรี ตุ่นทอง (2545 : 123-130) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบ การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียน การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และเพื่อศึกษาคุณภาพของรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนเทศบาลวัดสิงห์ สัตตย์ อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท จำนวน 45 คน พร้อมด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน วิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 1 คน และผู้ปกครองนักเรียนหรือคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน กลุ่มที่สองประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท จำนวน 40 คน พร้อมด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ จำนวน 1 คน และผู้ปกครองนักเรียนหรือคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ จำนวน 10 ฉบับ ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาและขั้นตอนของรูปแบบ
2. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับผลที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
3. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับความพึงพอใจและผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนจากการนำรูปแบบไปปฏิบัติในสถานศึกษา
4. แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ความครอบคลุม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ
5. แบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับความต้องการในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์
6. แบบสอบถามความเห็นของครูผู้สอนและนักเรียนเกี่ยวกับผลที่เกิดกับนักเรียนจากการนำรูปแบบไปปฏิบัติในสถานศึกษา
7. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
8. แบบวัดความเชื่อในสมรรถภาพตนเองในการเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์
9. แบบวัดการกำกับตนเองในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
10. แบบตรวจสอบความเที่ยงตรงในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาคุณภาพของรูปแบบการประเมินในแง่ของการปฏิบัติได้จริง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าสถิติพื้นฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สร้างและพัฒนาขึ้นประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ได้แก่

1. การกำหนดเป้าหมายหรือผลที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียน
2. การกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง
3. การกำหนดมิติในการประเมิน
4. การกำหนดลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้

ตามสภาพจริง

5. การประเมินการปฏิบัติภาระงานตามสภาพจริงจากเพิ่มสะสมงานที่นักเรียนจัดทำขึ้นและ

6. การลงสรุปความรู้ความสามารถและคุณลักษณะของนักเรียน

จากการหาคุณภาพของรูปแบบก่อนนำไปใช้จริง พบว่า รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีความเหมาะสมสามารถสื่อความเข้าใจได้ดี มีความเที่ยงตรง ครอบคลุม และมีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ เมื่อนำรูปแบบไปใช้จริงในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่ารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีความเชื่อในสมรรถภาพตน และมีการกำกับตนเองในการเรียนดีขึ้น โดยทั้งนักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร และผู้ปกครองหรือกรรมการสถานศึกษามีความพึงพอใจในผลที่เกิดขึ้นจากการนำรูปแบบไปปฏิบัติเห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการประเมิน และเห็นว่าสามารถนำรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่พัฒนาได้ไปปฏิบัติได้จริงในสถานศึกษา

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงงานวิจัยในต่างประเทศ ดังนี้

ฮอฟท์ (Hoefl, 1994 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษากับครูที่ใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ในการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างปีการศึกษา 1991-1992 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาจำนวน 5 คน ที่ใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ในการรายงานความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนต่อผู้ปกครอง วิธีการรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์ครู และศึกษาจากวิดิทัศน์การประชุมผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า

1. แฟ้มสะสมงานเป็นสิ่งที่บรรจุประวัติการเรียนรู้

2. เมื่อใช้การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน จะส่งเสริมให้ครูมีบทบาทเป็นนักวิจัย เป็นผู้สร้างสรรค์ความรู้และเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน
3. นักเรียนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้ และสามารถประเมินงานของตนเองได้ เมื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกผลงานมาใส่แฟ้มเพื่อการประเมิน
4. ผู้ปกครองจะมีความเข้าใจในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนมากยิ่งขึ้นจากการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมงาน สามารถช่วยให้ครูนำไปใช้เป็นการรายงานการปฏิบัติของตนเองได้

โทมัส (Thomas, 1994 : 301) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การรับรู้ของครูผู้สอนในกระบวนการประเมินผลตามสภาพจริง โดยในการศึกษาได้สำรวจการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติของครูผู้สอนที่เป็นผลจากการใช้การประเมินผลตามสภาพจริงในห้องเรียน ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนเกิดการรับรู้ และมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ โดยเฉพาะให้อำนาจหรือให้อิสระในการเรียนรู้แก่นักเรียน มีความรู้ในตัวนักเรียนอย่างลึกซึ้ง กล่าวคือรู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูเปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับความรู้ของตนเอง ครูได้อธิบายถึงเงื่อนไขที่สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้คือ การประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้ครูได้รู้จักนักเรียนของตนเองเป็นรายบุคคล และจากหลักฐานที่แสดงถึงการเรียนรู้ของนักเรียนช่วยทำให้ครูรู้สึกเชื่อมั่นในความเชี่ยวชาญของตนเอง เพราะมีส่วนสำคัญที่สนับสนุนให้นักเรียนค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง และครูผู้สอนมีความเชื่อว่าได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองมากขึ้นเช่นเดียวกับนักเรียน

เมอร์ฟี (Murphy, 1995 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง รูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้แฟ้มสะสมงาน ในการศึกษาครั้งนี้ การประเมินใช้แฟ้มสะสมงานเพื่อแสดงความรู้ที่ได้รับและการพัฒนาทักษะการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพต้องการวิธีการที่แตกต่างกันเพื่อใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการและพัฒนาทักษะ แฟ้มสะสมงานสามารถแสดงการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และสะท้อนปรัชญาของการประเมินที่ต้องการบูรณาการประเมินกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกระบวนการแฟ้มสะสมงาน จะเน้นการมีปฏิสัมพันธ์เชิงธรรมชาติระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนคนอื่นร่วมมือกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานจะเป็นไปตามสภาพจริงก็ต่อเมื่อใช้ตัวอย่างงานของนักเรียนที่แสดงถึงความรู้ที่ได้รับการพัฒนาทักษะและความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียนคุณค่าที่แท้จริงของการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานก็คือ เป็นเครื่องมือที่แสดงถึงการสะท้อนตนเอง และการวิเคราะห์ตนเองของนักเรียน

พีค (Peack 1995 : 101) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การคัดเลือกงานเขียนโดยการหาค่าความเที่ยงตรงจากการวัดผลสภาพจริงของกลุ่มนักเรียนที่ได้เรียนและไม่ได้เรียน โดยส่งผลงานจากการเขียนมาให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินผลปรากฏว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เป็นตัวชี้ทำให้ได้ค่าความเที่ยงตรงสูง โดยกลุ่มที่ได้เรียนจะมีผลงานที่ดีโดยการประเมินตามสภาพจริงเป็นวิธีการที่เป็นธรรมชาติและเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนอยู่ก่อนแล้ว เมื่อนำทั้งสองมาเปรียบเทียบกันปรากฏว่าความเที่ยงตรงแตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง พบว่า การใช้แฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยงานวิจัยในต่างประเทศจะเน้นการประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยยังไม่มีกรวิจัยเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงแต่มีงานวิจัยที่ใช้แฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินผลของนักเรียน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการวัดและประเมินผลที่ครูควรนำไปปฏิบัติในการเรียนการสอน เพราะเป็นประโยชน์มากโดยเฉพาะสำหรับเด็กนักเรียนจะทำให้ นักเรียนแสดงออกถึงความสามารถที่แท้จริงของตนเอง เน้นการพัฒนาการอย่างเด่นชัด ให้ความสำคัญกับจุดเด่นของนักเรียน ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทำให้การเรียนการสอนสอดคล้องกับชีวิตจริงในชีวิตประจำวัน และตอบสนองกับหลักสูตรที่เน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของครูผู้สอน ตลอดจนศึกษา แนวทางพัฒนาการดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อเป็นข้อมูลให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนปรับปรุง และส่งเสริมให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ซึ่งสามารถดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงตามขั้นตอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การกำหนดเป้าหมายหรือผลที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียน (2) การกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง (3) การกำหนดมิติในการประเมิน (4) การกำหนดลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (5) การประเมินการปฏิบัติภาระงานตามสภาพจริงจากแฟ้มสะสมงานที่นักเรียนทำขึ้น (6) การลงสรุปความรู้ความสามารถและคุณลักษณะของนักเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา ต่อไป